POLSKA AKADEMIA NAUK
ZAKŁAD ZOOLOGII SYSTEMATYCZNEJ

ACTA ZOOLOGICA CRACOVIENSIA

Tom XI Kraków, 31. I. 1966 Nr 1

Zygmunt Bocheński

Uwagi o zbiorze jaj ptasich Kazimierza Wodzickiego (sen.)

(3 ryciny w tekście, tablice I—III)

Remarks on the Oological Collection of Kazimierz Wodzicki Sen.

Заметки о коллекции птичьих яиц Казимежа Водзицкого (старшего)

WSTĘP

Wśród rozmaitych kolekcji Muzeum Przyrodniczego, należącego obecnie do Zakładu Zoologii Systematycznej PAN w Krakowie, znajduje się zbiór jaj ptasich Kazimierza Wodzickiego seniora. Zbiór ten powstał w latach 1845 do 1856. Obejmuje obecnie 276 form ptaków [1], przy ilości 2309 okazów, pochodzących w znacznej większości z terenów byłej Galicji. Oprócz tego wiele okazów pochodzi z innych części Polski, z innych stron Europy, a nawet spoza Europy, gdzie zbierane były przez różnych kolekcjonerów, z którymi Wodzicki prowadził ożywioną wymianę. Znajdują się wśród nich nazwiska tej klasy ówczesnych ornitologów, jak Taczanowskiego, Kjarböllinga, Parreyssa czy Thienemanna.

Na liście ptaków, gnieżdżących się obecnie na terenie Polski znajduje się ok. 225 gatunków. Spośród nich ponad 90% jest reprezentowanych w zbiorze Wodzickiego. Brak 7 gatunków wróblowatych i 14 z pozostałych rzędów. Większość z brakujących gatunków to ogromne rzadkości faunistyczne na terenie Polski jak np. puszczyk mszarny, kaczka hełmiasta, karliczka [2], czy świstunka górska. Inne gatunki, jak sierpówka czy wójcik zielony, których jaj także brakuje, w czasach powstawania zbioru nie gnieździły się jeszcze zupełnie w Środkowej Europie. Dla ścisłości wspomnieć należy, że jaja niektórych gatunków (np. zausznik, kulczyk) gnieżdżących się obecnie licznie w Polsce, pochodzą spoza jej granic. Ogólnie można jednak mimo tych zastrzeżeń przyjąć, że omawiany zbiór dobrze reprezentuje faunę krajowych ptaków lęgowych i to nie tylko jakościowo, lecz także niejednokrotnie i ilościowo.

Przygotowując obecne opracowanie zbioru kierowałem się dwoma zasadniczymi celami. Po pierwsze, materiały zawarte w zbiorze są wielokrotnie dowodem występowania w owych czasach gatunków poza granicami ich dzisiejszego rozsiedlenia. Po wtóre zaś, materiały te stanowią przyczynek do historii „złotego wieku ornitologii w Polsce" i pozwolą w pełniejszym świetle zobaczyć sylwetkę Kazimierza Wodzickiego, nakreśloną ostatnio przez Brzęka (1959).

Wszystkim, którzy dopomogli mi w rozwiązaniu trudności z jakimi spotykałem się podczas przygotowywania obecnego opracowania, a w szczególności p. Prof. dr G. Brzękowi, Doc. dr B. Ferensowi, mgr K. Kowalskiej i Prof. dr E. Stresemannowi pragnę w tym miejscu złożyć serdeczne podziękowania.

MATERIAŁY. STAN OBECNY ZBIORU

Sporządzenie spisu okazów wymaga zwykle weryfikacji ich oznaczeń. W przypadku omawianego obecnie zbioru jest to właściwie zbędne. Wodzicki bowiem, jak można wnosić z notatek na różnych etykietkach, zbierał w dużym przynajmniej stopniu zniesienia ptaków uprzednio widzianych i oznaczonych, a także strzelanych często na gnieździe. O tym, jak dużą wagę przywiązywał do pewnego oznaczenia świadczyć może fakt, że nie będąc pewien czy ma do czynienia ze zniesieniami *Acrocephalus scirpaceus* czy *A. palustris* zaznaczył to na kilku etykietkach. Podobnie zaznaczył to w przypadku jednego jaja orlika, zebranego przez Taczanowskiego, co do którego nie wiadomo czy należy do *Aquila pomarina* czy *A. clanga*. Przy innym zniesieniu, które, jak notuje, „podobne jest do jaj *Muscicapa albicollis*" oparł się na oznaczeniu Thienemanna jako *Phoenicurus phoenicurus*.

W przypadku kilku zniesień lub pojedynczych jaj poprawiał Wodzicki oznaczenia Taczanowskiego, który mu je przysłał. Oprócz poprawienia oznaczenia zawsze wtedy notował, jako jaki gatunek dane jaja zostały przysłane. Te poprawione oznaczenia dotyczą: *Falco tinnunculus* przysłanego „za *F. rufipes*" *[= vespertinus]*, *Pica pica* „za jajo *C. caryocatactes*" *[= Nucifraga]*, *Parus major* „za jaja *S. sibilatrix*" *[= Phylloscopus]*, *Turdus merula* „za *T. viscivorus*" i *Erithacus rubecula* „za *Loc. fluviatilis*". Na tle większych serii jaj danego gatunku, jakie Wodzicki miał do dyspozycji, oznaczenia jego są słuszne. Można tylko zastanawiać się, skąd wzięły się pierwotne, złe oznaczenia i czy nie są one wynikiem nie tyle błędu Taczanowskiego, ile jakiejś pomyłki w korespondencji, związanej z wysyłanymi okazami. Jak się wydaje, ku takiemu wyjaśnieniu można skłaniać się po zestawieniu następujących faktów: po pierwsze omawiane okazy mają etykietki pisane przez Wodzickiego, a nie oryginalne Taczanowskiego i po drugie w przypadku orzechówki pomyłka jest wyraźna, gdyż ani w „Oologii" ani w „Ptakach krajowych" Taczanowski (1862, 1882) nie podaje własnego opisu gniazda i jaj tego ptaka, opierając się

na innych autorach i jajach z zagranicznych zbiorów, a więc gniazda z jajami orzechówki sam nie znalazł i nie widział.

Interpretacja używanego przez WODZICKIEGO w przypadkach poprawek przyimka „za", który mógłby być dwojako rozumiany jest jednoznaczna wobec następującej notatki, dotyczącej jaja raroga (?): „od L. THIENEMANNA za jajo *F. lanarius*, ja myślę że to *F. peregrinus* jajo". Ta ostatnia zresztą poprawka WODZICKIEGO budzi wątpliwości. Na tle niewielkich serii jaj obu tych gatunków, znajdujących się w zbiorze, oraz ich zmienności, trudno zdecydować, który z ornitologów miał rację. Dlatego też w obecnym spisie pozostawiłem to jajo razem z innymi jajami raroga w myśl oznaczenia THIENEMANNA.

Uwagi powyższe dotyczą gatunków, zebranych z kontynentu Europy. Wśród jaj, których etykietki mówią o pochodzeniu ich spoza kontynentu (Islandia, Wyspy Owcze, Grenlandia) mogły w pewnych przypadkach zaistnieć pomyłki w oznaczeniu, gdyż WODZICKI nie mógł się na nich znać, lub etykietki błędnie podają ich miejsce pochodzenia. Przypadki te, zebrane i szerzej omówione na końcu ostatniego rozdziału, zostały w spisie gatunków zaopatrzone odpowiednimi przypisami.

Spis gatunków został sporządzony na podstawie etykietek, względnie podpisów na skorupach itp. Został nim objęty cały zbiór, łącznie z pewną ilością dołączonych później okazów. Gatunki ułożone są systematycznie, rodzinami. Układ systematyczny został zaczerpnięty z pracy WETMORE'A (1960). Przy każdym gatunku, oprócz pełnej nazwy łacińskiej w obowiązującym dzisiaj brzmieniu, jest w nawiasie graniastym podany synonim (jeden lub więcej), pod którym został opisany na etykietkach. Brak synonimu w nawiasie oznacza, że opisany był pod nazwą obowiązującą do dzisiaj. Pisownia synonimów została zachowana bez jakichkolwiek zmian. Po dwukropku liczby oznaczają datę zdobycia okazu, która jednak często jest niekompletna (liczby rzymskie oznaczają miesiące). Następnie umieszczone zostało miejsce zdobycia okazu [3]. Jeśli okazy pochodziły z wymiany i nazwisko zbieracza jest znane, lub można go bezspornie odtworzyć [4], to zostało ono umieszczone w nawiasie po miejscu zebrania okazu. Jeśli WODZICKI część danego zniesienia wysłał, drogą wymiany, do innych zbieraczy lub muzeów, to także zostało to w tym miejscu podane. Na końcu liczba podaje ilość zachowanych do dzisiaj okazów (nawet jeśli są częściowo zniszczone). Brak którejś z danych (daty, miejsca, wzgl. zbieracza) został zaznaczony w odpowiednim miejscu znakiem zapytania. Dane dotyczące poszczególnych etykietek tego samego gatunku pooddzielane są od siebie średnikami. Ogólnie treść etykietek została często nieco skrócona.

SPIS GATUNKÓW

Fam.: *Gaviidae:*

Gavia immer (BRÜNNICH, 1764) *[Eudytes glacialis]:* 1853, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Gavia arctica (LINNAEUS, 1758) *[Eudytes arcticus]*: ?, ?, szt. 1.

Gavia stellata (PONTOPPIDAN, 1763) *[Eudytes septentrionalis]*: 1851, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; ?, Grenlandia (coll. ?), podpis na skorupie, szt. 1. Nie wiadomo do którego okazu odnosi się etykietka z roku 1851.

Fam.: *Podicipedidae:*

Podiceps cristatus (LINNAEUS, 1758) *[Colymbus cristatus]*: IV—V. 1851, Brzeżańskie (z różnych gniazd), szt. 14; 28. VI. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2.

Podiceps griseigena (BODDAERT, 1783) *[Colymbus subcristatus* vel *rubricollis]*: 1853, Saksonia (coll. SCHULZ), szt. 1.

Podiceps caspicus (HABLITZ, 1783) *[Colymbus auritus, Podiceps auritus]*: 1852, Dania (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; 1853, Wirtembergia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 6; 1852, Tarnopolskie, step Pantalichy, brak okazu.

Podiceps auritus (LINNAEUS, 1758) *[Podiceps cornutus]*: ?, Norwegia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2.

Podiceps ruficollis (PALLAS, 1764) *[Podiceps minor]*: 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; ?, ?, szt. 4; ?, ?, szt. 1.

Fam.: *Hydrobatidae:*

Hydrobates pelagicus (LINNAEUS, 1758) *[Thallasidroma pelagica]*: 1852, Faroe[5] (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Oceanodroma leucorrhoa (VIEILLOT, 1817) *[Thallasidroma Leachii]*: ?, ? (coll. ?), podpis na skorupie, szt. 1.

Fam.: *Pelecanidae:*

Pelecanus crispus BRUCH, 1832: ?, Rosja (coll. ?), podpis na skorupie, szt. 1.

Fam.: *Phalacrocoraciidae:*

Phalacrocorax carbo (LINNAEUS, 1758) *[Carbo cormoranus]*: 1850, nad Bałtykiem, Halringsdorf (coll. ?), szt. 2.

Phalacrocorax pygmaeus (PALLAS, 1773) *[Carbo pygmaeus]*: 1854, Serbia (coll. MOESCHLER), szt. 1; 1854, Węgry (coll. PARREYSS), szt. 1.

Fam.: *Ardeidae:*

Ardea cinerea LINNAEUS, 1758: ?, Holandia (coll. ?), szt. 1; ?, Saksonia (coll. ?), szt. 1; ?, Węgry (coll. ?), szt. 1; ?, ? (nieczytelne) (coll. ?), szt. 1. Wszystkie jaja bez etykietek, podpisy na skorupach.

Ardea purpurea LINNAEUS, 1766: 12. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie (1 BAEDECKEROWI), szt. 3; 29. IV. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze (1 BAEDECKEROWI do Westfalii, 2 PARREYSSOWI do Wiednia); szt. 1; 20. V. 1851, Brzeżańskie, Wierzbów (1 do Muzeum w Wiedniu, 2 DZIEDUSZYCKIEMU, 1 BAEDECKEROWI), szt. 3.

Egretta garzetta (LINNAEUS, 1766) *[Ardea garzetta]*: 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Egretta alba (LINNAEUS, 1758) *[Ardea egretta]*: ?, Rosja południowa (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Ardeola ralloides (SCOPOLI, 1769) *[Ardea comata]*: 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 1; 20. V. 1854, Save (coll. ?), szt. 1; 24. V. 1854, Save (coll. ?), szt. 1; 24. V. 1854, Save, Zeleb (coll. ?), szt. 1. Trzy ostatnie podpisy umieszczone są na skorupach.

Nycticorax nycticorax (LINNAEUS, 1758) *[Ardea nycticorax]*: 1849, Westfalia (coll. BAEDECKER), szt. 2.

Ixobrychus minutus (LINNAEUS, 1766) *[Ardea minuta]*: 1850, Węgry (coll. ?), szt. 2; 1852, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Botaurus stellaris (LINNAEUS, 1758) *[Ardea stellaris]*: 2. VI. 1853, Brzeżańskie, szt. 3; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze (1 TACZANOWSKIEMU, 1 zostawione w Hołhoczach), szt. 3; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie (1 TACZANOWSKIEMU, 1 zostawione w Hołhoczach), szt. 2; 3. IV. 1851, Brzeżańskie, Zastawie (1 TACZANOWSKIEMU, 1 zostawione w Hołhoczach, 1 PARREYSSOWI do Wiednia), szt. 2; 26. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1.

Fam.: *Ciconiidae:*

Ciconia ciconia (LINNAEUS, 1758) *[Ciconia alba]*: 9. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 1; 1. VI. 1852, Brzeżańskie, Linderówka, szt. 1.

Ciconia nigra (LINNAEUS, 1758): 1854, Augustowskie (coll. ZNATOWICZ), szt. 1; V. 1853, Lubertów, Królestwo Polskie (coll. ?), szt. 1.

Fam.: *Threskiornithidae:*

Platalea leucorodia (LINNAEUS, 1758) *[Platalea leucordia]*: 1850 i 1852, Holandia (coll. ?), szt. 5; 1852, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1; 1853, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Plegadis falcinellus (LINNAEUS, 1766) *[Ibis falcinellus]*: 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 1; 28. VII. 1854, Węgry (coll. ?), szt. 1; 24. V. 1854, Save, Zeleb (podpis na skorupie) (coll. ?), szt. 1.

Fam.: *Anatidae:*

Anas platyrhynchos LINNAEUS, 1758 *[Anas boschas]*: 21. V. 1950, Bocheńskie, szt. 4.

Anas crecca LINNAEUS, 1758: 5. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 4; 14. V. 1852, Lubelskie (coll. ?), szt. 6.

Anas querquedula LINNAEUS, 1758: 1. VII. 1853, Brzeżańskie, szt. 3; 1853, Saksonia (coll. ?), szt. 3.

Anas strepera LINNAEUS, 1758: ?, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2; ?, Pomorze (coll. HOMEYER), szt. 1.

Anas penelope LINNAEUS, 1758: ?, Holandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2; ?, ? (coll. ?), szt. 1.

Anas acuta LINNAEUS, 1758: 1852, Norwegia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2; 1. VI. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 posłane KOENIG WARTHAU-

SENOWI), szt. 3; 27. V. 1853, Tarnopolskie, step Pantalichy (1 KOENIG WARTHAUSENOWI), szt. 3.

Spatula clypeata (LINNAEUS, 1758) *[Anas clypeata]:* 1845, Węgry (coll. PLOHR, Drezno), szt. 2; ?, ? (coll. ?) (podpis na skorupie), szt. 1.

Aythya marila (LINNAEUS, 1761) *[Anas marila]:* ?, Islandia (coll. KJARBÖLLING, Kopenhaga, 1 TACZANOWSKIEMU), szt. 1.

Aythya ferina (LINNAEUS, 1758) *[Anas ferina]:* 1853, Rosja, Sarepta (coll. MOESCHLER), szt. 1; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 28. V. 1854, Tarnopolskie, step Pantalichy, szt. 6.

Aythya nyroca (GÜLDENSTAEDT, 1770) *[Anas nyroca* vel *leucophtalmos]:* 1853, Rosja, Sarepta (coll. MOESCHLER), szt. 1; 3. VI. 1853, Brzeżańskie, szt. 4; 1. VII. 1854, Brzeżańskie, szt. 6.

Bucephala clangula (LINNAEUS, 1758) *[Anas clangula]:* ?, Islandia [6] (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Clangula hyemalis (LINNAEUS, 1758) *[Anas glacialis]:* ?, Norwegia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 5; ?, ? (coll. ?), szt. 2 (podpisane na skorupie).

Melanitta fusca (LINNAEUS, 1758) *[Anas fusca]:* ?, Dania (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Melanitta nigra (LINNAEUS, 1758) *[Anas nigra]:* 1854, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Somateria mollissima (LINNAEUS, 1758) *[Anas mollissima]:* ?, Szwecja (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Somateria spectabilis (LINNAEUS, 1758) *[Anas spectabilis]:* Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2.

Mergus serrator (LINNAEUS, 1758) *[Mergus serator]:* ?, ? (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Mergus merganser LINNAEUS, 1758: ?, ? (coll. KJARBÖLLING), brak okazu.

Tadorna tadorna (LINNAEUS, 1758) *[Anas tadorna]:* ?, Rugia (coll. PLOHR, Drezno; 1 TACZANOWSKIEMU), szt. 2; ?, Szwecja (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Anser anser (LINNAEUS, 1758) *[Anser cinereus]:* 1853, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Anser albifrons (SCOPOLI, 1769): 1853, Szwecja (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Anser arvensis BREHM, 1831: 1854, Szwecja (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Anser arvensis brachyrhynchus BAILLON, 1838 *[Anser segetum]:* 1853, Norwegia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Cygnus olor (GMELIN, 1789): ?, ? (coll. ?), szt. 1.

Cygnus cygnus (LINNAEUS, 1758) *[Cygnus musicus]:* 1853, Norwegia (coll. ?), szt. 1.

Fam.: *Accipitridae:*

Gyps fulvus (HABLIZL, 1783) *[Vultur fulvus]:* 1854, Karpaty Węgierskie (coll. PARREYSS), szt. 1.

Aegypius monachus (LINNAEUS, 1766) *[Vultur cinereus]:* 17. IV. 1849, Bocheńskie (z hodowli), szt. 1.

Aquila chrysaetos (LINNAEUS, 1758) *[Aquila fulva]:* 10. IV. 1851, Sądeckie, Lubomierz (Gorce), szt. 1; 8. IV. 1851, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 1.
Aquila clanga PALLAS, 1811: 2. V. 1851, Brzeżańskie, Monasterzyska, szt. 2; 18. VI. 1852, Tarnopolskie, Wiśniowczyk, szt. 1.
Aquila pomarina C. L. BREHM, 1831 *[Aquila naevia]:* 21. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 25. V. 1850, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 6. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 13. V. 1853, Brzeżańskie, Rudniki, szt. 1; 1854, Augustowskie (coll. ZNATOWICZ), szt. 1; 20. V. 1850, Brzeżańskie, Rudniki, szt. 1; 25. V. 1853, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 1; 11. V. 1853, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 1; 22. V. 1852, Lubelskie (1 PARREYSSOWI do Wiednia), szt. 1; 18. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 26. V. 1851, Radwańce n. Bugiem (coll. W. DZIEDUSZYCKI), szt. 1; 14. V. 1853, ?, szt. 2; 15. V. 1851, Brzeżańskie, Szwejków, szt. 1; 12. V. 1852, Brzeżańskie, Rudniki, brak okazu; ?, ?, szt. 2.
„Aquila clanga vel pomarina": 21. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.
Hieraetus pennatus (GMELIN, 1788) *[Aquila pennata]:* 11. V. 1852, Brzeżańskie, Markowa, szt. 1; 13. V. 1852, Brzeżańskie, Kozowa, szt. 1; 14. V. 1854, Brzeżańskie, Zawałów (1 do Krakowa), szt. 1; 4. V. 1852, Brzeżańskie, Podhajce (1 do Altenburga, 1 KJARBÖLLINGOWI do Kopenhagi), brak okazów; 4. V. 1852, Brzeżańskie, Podhajce (1 PARREYSSOWI do Wiednia, 1 BAEDECKEROWI do Witten w Westfalii), brak okazu; 19. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 do Altenburga, 1 BAEDECKEROWI), brak okazów; ?, ?, szt. 1 (bez etykietki).
Buteo buteo (LINNAEUS, 1758) *[Falco buteo, Buteo vulgaris]:* 17. V. 1852, Brzeżańskie, Rudniki (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 2; 19. V. 1849, Poznańskie, Hobienica (1 coll. ?, do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 14. V. 1852, Brzeżańskie, Monasterzyska (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 11. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 12. V. 1852, Brzeżańskie, Bożyków, szt. 1; 17. IV. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, brak okazu; 15. V. 1852, Brzeżańskie, Rudniki, szt. 2; 16. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 TACZANOWSKIEMU, 1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 9. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 14. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 1; ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 5. V. 1852, Brzeżańskie, Podhajce, szt. 1; 18. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 2; 5. V. 1852, Brzeżańskie, Podhajce, szt. 2; 16. V. 1851, Brzeżańskie, Wolica, szt. 1; 26. IV. 1851, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 2; 10. IV. 1851, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 2; 10. VI. 1854, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 2; 6. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 do Altenburga), szt. 2; 12. V. 1852, Brzeżańskie, Bożyków, szt. 1; 15. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 15. V. 1851, Żółkiewskie, Radwańce (coll. W. DZIEDUSZYCKI), szt. 1; 18. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 2; 19. IV. 1851, Brzeżańskie, Szwejków (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 2; 10. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 30. IV. 1851, Brzeżańskie, Wiśniowczyk ?, szt. 1; 12. V. 1852, Brzeżańskie, Bożyków (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1;

25. IV. 1851, Brzeżańskie, Wiśniowczyk (1 TACZANOWSKIEMU, 1 do Altenburga), brak okazów; ?, ? (różne), szt. 4.

Buteo lagopus (BRÜNNICH, 1764): 1852, Islandia [8] (coll. BAEDECKER), szt. 1; ?, ? (coll. ?), podpis na skorupie, szt. 1.

Accipiter nisus (LINNAEUS, 1758) [*Falco nisus, Astur n.*]: ?, Brzeżańskie, szt. 1; 2. V. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 29. V. 1852, Brzeżańskie, Podhajce, szt. 1; 7. VI. 1852, Lubelskie, Rawa (coll. TACZANOWSKI), szt. 2.

Accipiter gentilis (LINNAEUS, 1758) [*Falco palumbarius, Astur p.*]: 30. IV. 1851, Brzeżańskie, Szwejków (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 2; 4. V. 1851, Uchowieck, pow. Kowelski (Wołyń) (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Milvus milvus (LINNAEUS, 1758) [*Milvus regalis*]: 6. IV. 1852, Brzeżańskie, Podhajce (1 do Altenburga, 1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 10. V. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 18. V. 1852, Tarnopolskie, Wiśniowczyk (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 14. V. 1851, Brzeżańskie, Rudniki (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 11. V. 1852, Brzeżańskie (1 do Altenburga, 1 TACZANOWSKIEMU), szt. 2; 1852, Brzeżańskie i 18. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, razem szt. 2 (nie wiadomo która etykietka należy do którego jaja); ?, ? (podpisane na skorupie), szt. 1.

Milvus migrans (BODDAERT, 1783) [*Milvus fusco-ater, M. ater*]: 21. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 2; 15. V. 1950, Lubelskie, Lubartów (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 23. V. 1854, Tarnopolskie, Wiśniowczyk, szt. 2; 1853, Brzeżańskie, szt. 1; 10. V. 1853, ? (podpis na skorupie), szt. 1; 23. V. 1854, Tarnopolskie, Wiśniowczyk, szt. 2; 10. V. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 2; 1853, Brzeżańskie, szt. 2; 1853, Brzeżańskie, szt. 3; 20. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie (1 zostawione w Hołhoczach, 1 BERGEROWI do Witten), szt. 2; 23. V. 1854, Tarnopolskie, Wiśniowczyk, szt. 3; 17. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 2.

Haliaeetus albicilla (LINNAEUS, 1758) [*Aquila albicilla, A. ossifraga*]: 1853, Rosja (coll. ?), szt. 2 (podpisy na skorupie); 1852—1853, Grenlandia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 2; 1850, Islandia (podpis na skorupie) (coll. ?), szt. 1; ?, ? (napis na skorupie nieczytelny), szt. 1.

Pernis apivorus (LINNAEUS, 1783) [*Falco apivorus*]: 14. IV. 1851, Brzeżańskie, Zawałów (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 1; 29. V. 1851, Brzeżańskie (1 THIENEMANNOWI), szt. 1; 1952, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 14. VI. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 2; 1854, Augustowskie (coll. ZNATOWICZ), szt. 1.

Circus aeruginosus (LINNAEUS, 1758) [*Circus arrundinaceus, C. rufus, Falco rufus*]: 11. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 4; 11. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 3; ?, ? (podpis na skorupie), szt. 1; 19. V. 1949, Krakowskie, Prokocim, szt. 4; 2. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 3; 25. V. 1851, ? (podpis na skorupie), szt. 1; 1849, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1; 1851—52, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1; 12. V. 1851, Brzeżańskie, Szwejków, szt. 3.

Circus cyaneus (LINNAEUS, 1766) *[Circus pygargus]:* 1851 i 1852, Westfalia i 1850, Holandia (coll. BAEDECKER), razem szt. 3.

Circus macrourus (GMELIN, 1770) *[Circus pallidus]:* 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Circus pygargus (LINNAEUS, 1758) *[Circus cineraceus]:* 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 1849 i 1850, Holandia i Pomorze (coll. BAEDECKER), szt. 2 (wpisane na 1 etykietce, ale miejsca podpisane na skorupach).

Circaetus gallicus (GMELIN, 1788) *[Aquila brachydactyla]:* 12. V. 1854, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1.

Fam.: *Pandionidae:*

Pandion haliaëtus (LINNAEUS, 1758) *[Aquila haliaetus, Falco h.]:* 29. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 1. VI. 1852, Lubelskie, Lubartów (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 4. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Fam.: *Falconidae:*

Falco subbuteo LINNAEUS, 1758: 1. VII. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 1; 6. VII. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 2.

Falco peregrinus TUNSTALL, 1771: 14. IV. 1851, Brzeżańskie, Zawałów (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 1; 14. IV. 1851, Brzeżańskie, Zawałów (1 THIENEMANNOWI), szt. 1.

Falco cherrug GRAY, 1833 *[Falco lanarius]:* 15. ?. 1851, Tarnopolskie, Wiśniowczyk (1 TACZANOWSKIEMU, 1 KJARBÖLLINGOWI, 1 BAEDECKEROWI), szt. 2; 11. V. 1852, Brzeżańskie, Markowa (1 do Altenburga KJARBÖLLINGOWI, 1 zostawione w Hołhoczach), szt. 2; 1853, Rosja, Sarepta (uwaga WODZICKIEGO: „od L. THIENEMANNA za jajo *F. lanarius*, ja myślę że to *F. peregrinus* jajo"), szt. 1.

Falco rusticolus LINNAEUS, 1758 *[Falco candicans]:* 17. V. 1852, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Falco columbarius LINNAEUS, 1758 *[Falco aesalon]:* 1850, Grenlandia, Smirils (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; ?, Islandia (coll. ?), szt. 1; ?, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; ?, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; 1853, Islandia (coll. KJARBÖLLING) i ?, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), razem szt. 5 (nie da się zaszeregować do etykietek).

Falco vespertinus (LINNAEUS, 1766) *[Falco rufipes]:* 1. VI. 1854, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI, 1 THIENEMANNOWI), szt. 3.

Falco naumanni FLEISCHER, 1817 *[Falco cenchris]:* 1. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze (1 do Altenburga), szt. 2.

Falco tinnunculus LINNAEUS, 1758: 19. V. 1850, Krakowskie, Karniowice, szt. 3; 28. V. 1850, Krakowskie, Karniowice, szt. 3; 29. IV. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 30. IV. 1851, Brzeżańskie, Wiśniowczyk (1 THIENEMANNOWI, 1 do Altenburga), szt. 1; 19. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze (1 THIENEMANNOWI), szt. 3; 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, „przysłane za

F. rufipes“), szt. 1; 28. V. 1852, Brzeżańskie, Wierzbów (1 do Altenburga), szt. 3; okazy należące do następujących etykietek są nie do rozdzielenia: 11. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze (1 THIENEMANNOWI); 30. V. 1851, Brzeżańskie, Wiśniowczyk (1 do Altenburga, 1 zostawione w Hołhoczach); 1. VI. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze (1 do Altenburga), razem szt. 11.

Fam.: *Tetraonidae:*

Lagopus lagopus (LINNAEUS, 1758) *[Tetrao salicetti, T. subalpina]:* 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 2; 1854, Szwecja (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Lagopus mutus (MONTIN, 1776) *[Tetrao lagopus]:* VI. 1821, Nordisland (coll. Ludwik THIENEMANN), szt. 2; ?, Norwegia (coll. BAEDECKER), szt. 2.

Lyrurus tetrix (LINNAEUS, 1758) *[Tetrao tetrix]:* 5. V. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 do Muzeum w Wiedniu, 2 BAEDECKEROWI), szt. 2; 20. V. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; ?, Westfalia i Saksonia (po 2 jaja) (coll. BAEDECKER), szt. 4.

Tetrao urogallus LINNAEUS, 1758: 30. V. 1851, Karpaty Sądeckie, szt. 4; 10. VI. 1853, Karpaty Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 4.

Tetrastes bonasia (LINNAEUS, 1758) *[Tetrao bonasia]:* 1850, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI), szt. 1; 13. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 1. VI. 1853, Sądeckie, szt. 6; 7. VI. 1853, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 5.

Fam.: *Phasianidae:*

Perdix perdix (LINNAEUS, 1758) *[Perdix cinerea]:* 20. VI. 1849, Bocheńskie, Bieżanów, szt. 9.

Coturnix coturnix (LINNAEUS, 1758) *[Perdix coturnix]:* 11. VIII. 1848, Bocheńskie, szt. 9; 15. VIII. 1848, Bocheńskie, szt. 5; 15. VIII. 1848, Bocheńskie, szt. 4; 11. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 3; 22. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 12; 13. VII. 1849, Bocheńskie, szt. 1.

Phasianus colchicus LINNAEUS, 1758: 17. V. 1850, Poznańskie, Zakrzew, (coll. ?), szt. 4.

Alectoris graeca (MEISNER, 1804) *[Perdix saxatilis]:* 1851, Dalmacja (coll. THIENEMANN), szt. 1; 1853, ? (coll. CZERWIAKOWSKI), szt. 1; ?, Góra św. Gotarda (coll. BAEDECKER), szt. 3; ?, ? (coll. ?), szt. 1.

Gallus gallus LINNAEUS, 1758: 10. I. 1851, Hołhocze (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 3 (b. małe); 20. V. 1851, Hołhocze (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1 ?, Karniowice (jajo z wypustką), szt. 1; 1854, ? (plamiste), szt. 1; 27. V. 1869, Paryż (kuliste), szt. 1; ?, ? (b. duże), szt. 1.

Pavo cristatus LINNAEUS, 1758: ?, ? (podpis na skorupie), szt. 1.

Fam.: *Gruidae:*

Megalornis grus (LINNAEUS, 1758) *[Grus cinerea]:* 9. V. 1851, Czeremoszna, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 9. V. 1851, Czeremoszna, (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 13. V. 1851, Radoszyn, pow. kowelski, Wołyń

(coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 15. V. 1851, Radoszyn (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; ?, ? (coll. ?), szt. 1. Jaja te (razem 7 szt.) nie dadzą się zaszeregować do poszczególnych etykietek.

Fam.: *Rallidae:*

Rallus aquaticus LINNAEUS, 1758: 10. VI. 1851, Brzeżańskie, szt. 6; 11. VI. 1851, Brzeżańskie (4 TACZANOWSKIEMU), szt. 3; 15. V. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 2; 27. VI. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 7; ?, Saksonia (coll. ?), szt. 2.

Porzana porzana (LINNAEUS, 1766) *[Gallinula porzana]:* 19. VII. 1848, Bocheńskie, szt. 6.

Porzana pusilla (PALLAS, 1776) *[Gallinula pygmaea]:* 1853, Południowa Francja (coll. THIENEMANN), brak okazu.

Porzana parva (SCOPOLI, 1769) *[Gallinula pusilla]:* 27. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze (1 zostawione w Hołhoczach, 1 BAEDECKEROWI, 1 MOESCHLEROWI), szt. 1; 29. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze (1 zostawione w Hołhoczach, 1 BAEDECKEROWI, 1 KOENIG WARTHAUSENOWI), szt. 2; 28. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie (2 do Kopenhagi), szt. 3.

Crex crex (LINNAEUS, 1758) *[Rallus crex]:* ?, ?, szt. 2.

Gallinula chloropus (LINNAEUS, 1758): 1853, Wirtembergia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 15; 1853, Saksonia (coll. SCHULZ), szt. 4.

Fulica atra LINNAEUS, 1758: 30. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 8.

Fam.: *Otididae:*

Otis tarda LINNAEUS, 1758: ?, Rosyjskie Podole, szt. 1; ?, Podole, szt. 1; 1853, Rosja, Sarepta (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; ?, ?, szt. 2.

Otis tetrax LINNAEUS, 1758: ?, Podole (coll. ?), szt. 3.

Fam.: *Haematopidae:*

Haematopus ostralegus LINNAEUS, 1758: ?, Holandia, Islandia, Rugia (2 coll. BAEDECKER, 1 coll. THIENEMANN), razem szt. 3.

Fam.: *Charadriidae:*

Vanellus vanellus (LINNAEUS, 1758) *[Charadrius vanellus]:* 10. V. 1849, Bocheńskie, Bieżanów, szt. 2; 12. V. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 4; 2. V. 1851, Bocheńskie, szt. 2; 24. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; ?, Lubelskie (?) (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Charadrius hiaticula LINNAEUS, 1758: VI. 1821, Eyafird, Nordisland [9] (coll. Ludwik THIENEMANN, Trachenberg), szt. 1; 1849, Pomorze (coll. SCHULZ Drezno), szt. 2; 1853, Dania (coll. KJARBÖLLING), szt. 2.

Charadrius dubius SCOPOLI, 1786 *[Charadrius fluviatilis]:* 29. V. 1850, Sądeckie, szt. 2; 1. VI. 1851, Sądeckie, szt. 3; 4. VI. 1851, Sądeckie, Poręba (Gorce) (2 W. DZIEDUSZYCKIEMU), szt. 2; ?, Lubelskie, szt. 1.

Charadrius apricarius LINNAEUS, 1758 *[Charadrius auratus* v. *pluvialis]:* 1847, Saksonia (coll. ?), szt. 2; 1851, Islandia (coll. BAEDECKER), szt. 1; 1853, Wirtembergia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 1.

Arenaria interpres (LINNAEUS, 1758) [*Strepsilas collaris, S. interpres*]: 15. V. 1852, nad Bałtykiem, szt. 2; ?, Wyspy Bałtyku (coll. PARREYSS), szt. 1.

Fam.: *Scolopacidae:*

Capella gallinago (LINNAEUS, 1758) [*Scolopax gallinago*]: 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 4. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 15. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 4; 24. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 25. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 4; ?, ? (podpisane na skorupie), szt. 1.

Capella media (LATHAM, 1787) [*Scolopax major*]: 1. VII. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3 (oznaczenie niepewne).

Scolopax rusticola LINNAEUS, 1758: 10. V. 1850, Karpaty, szt. 4; 5. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 3; 6. VI. 1851, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 3.

Numenius arquata (LINNAEUS, 1758) [*Numenius arquatus*]: 1848, Węgry (coll. ?), szt. 2; 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 26. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2.

Numenius phaeopus (LINNAEUS, 1758): 1850, Faroe (coll. BAEDECKER), szt. 2.

Limosa limosa (LINNAEUS, 1758) [*Limosa melanura*]: V. 1851, bagna Pińskie, szt. 8; 9. V. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 24. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Tringa ochropus LINNAEUS, 1758 [*Totanus ochropus*]: 1854, Augustowskie (coll. ZNATOWICZ), szt. 5; ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Tringa glareola LINNAEUS, 1758 [*Totanus glareola*]: 16. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Tringa hypoleucos LINNAEUS, 1758 [*Actitis hypoleucos*]: ?. V. 1853, Sądeckie, szt. 3.

Tringa totanus (LINNAEUS, 1758) [*Totanus calidris*]: 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; ?. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 10. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 24. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 25. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; VI. 1821, Myratu, Nordisland[10] (coll. THIENEMANN, Trachenberg), szt. 1; ?, ? (podpisane na skorupach), szt. 2.

Calidris canutus (LINNAEUS, 1758) [*Tringa islandica* v. *canutus* v. *cinerea*]: 1852, ? (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Calidris maritima (BRÜNNICH, 1764) [*Tringa maritima*]: 1852, ? (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Calidris temminckii (LEISLER, 1812) [*Tringa Temminckii*]: 1852, ? (coll. BAEDECKER), szt. 1; ?, ? (coll. ?), szt. 1 (podpisane na skorupie).

Calidris alpina (LINNAEUS, 1758) [*Tringa variabilis* v. *alpina*, *Tringa cinclus*]. 1852, ? (coll. BAEDECKER), szt. 1; 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 1:

„*Calidris testacea* (PALLAS, 1764)“ [*Tringa subarquata*]: ?, Islandia [11] (coll. ?), szt. 3.

Phillomachus pugnax (LINNAEUS, 1758) [*Machetes pugnax*]: 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 25. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 25. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 25. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 25. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Fam.: *Recurvirostridae:*

Recurvirostra avosetta LINNAEUS, 1758 [*Avosetta recurvirostra*]: 1847, Węgry (coll. THIENEMANN), szt. 1; 1852, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1; ?, ? (coll. PARREYSS), szt. 1.

Fam.: *Phalaropidae:*

Phalaropus fulicarius (LINNAEUS, 1758) [*Phalaropus rufus* v. *platyrhynchus*]: 1853, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Phalaropus lobatus (LINNAEUS, 1758) [*Phalaropus angustirostris*]: 1849, Islandia (coll. THIENEMANN), szt. 3; ?, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2.

Fam.: *Burhinidae:*

Burhinus oedicnemus (LINNAEUS, 1758) [*Oedicnemus crepitans*]: ?, Węgry (coll. THIENEMANN), szt. 1; ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1.

Fam.: *Stercorariidae:*

Stercorarius parasiticus (LINNAEUS, 1758) [*Lestris parasitica*]: 1853, Dania (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Stercorarius skua (BRÜNNICH, 1764) [*Lestris catarractes*]: ?, ? (coll. KJARBÖLLING), ?, ? (podpisane na skorupie), razem szt. 2. Nie wiadomo do którego odnosi się etykietka.

Fam.: *Lariidae:*

Larus marinus LINNAEUS, 1758: ?, ? (coll. KJARBÖLLING), szt. 2.

Larus fuscus LINNAEUS, 1758: 1849, Faroe (coll. KJARBÖLLING), szt. 3.

Larus canus LINNAEUS, 1758: 1850, Norwegia (coll. KJARBÖLLING), szt. 3; 1854, Dania (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Larus hyperboreus GUNNERUS, 1767 [*Larus glaucus*]: 1853, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Larus glaucoides MEYER, 1822 [*Larus leucopterus*]: 1854, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Larus ridibundus LINNAEUS, 1758 : 1845, Żółkiewskie, nad Bugiem (coll. W. DZIEDUSZYCKI), szt. 2; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 3. VI. 1853, Wadowickie, szt. 1; 5. VI. 1853, Wadowickie, szt. 3; 5. VI. 1853, Wadowickie, Osiek, szt. 2; 5. VI. 1853, Wadowickie, Osiek, szt. 2; 5. VI. 1853, Wadowickie, Osiek, szt. 2; 9. VI. 1853, Wadowickie, szt. 3.

Rissa tridactyla (LINNAEUS, 1758) *[Larus tridactylus]:* ?, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 3.

Chlidonias nigra (LINNAEUS, 1758) *[Sterna nigra]:* 5. VI. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 6. VI. 1881, Brzeżańskie, szt. 2; 15. VI. 1851, Brzeżańskie, szt. 1; 15. VI. 1851, Brzeżańskie, szt. 3; 17. VI. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 27. VI. 1852, ? (coll. SALICKI), szt. 2; 9. VI. 1853, Wadowickie, szt. 2; 9. VI. 1853, Wadowickie, szt. 2.

Chlidonias leucoptera (TEMMINCK, 1815) *[Sterna leucoptera]:* 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 1852, Niesuchojeże, Kowelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 4. VI. 1852, Tarnopolskie, step Pantalichy, szt. 1; 16. VI. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 11.

Chlidonias hybrida (PALLAS, 1811) *[Sterna leucopareia]:* ?, Francja, ujście Rodanu (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Hydroprogne caspia (PALLAS, 1770) *[Sterna caspia]:* 1854, Rosja (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Sterna hirundo LINNAEUS, 1758 : 1845, Węgry (coll. ?), szt. 1; 1852, Holandia (coll. ?), szt. 2; 21. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 26. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; ?, ? (podpis na skorupie), szt. 1.

Sterna macrura NAUMANN, 1847 *[Sterna arctica]:* ?, ? (coll. KJARBÖLLING), szt. 2.

Sterna albifrons PALLAS, 1764 *[Sterna minuta]:* 1853, Wirtembergia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 9; ?, Węgry (coll. THIENEMANN), szt. 1; ?, Holandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Sterna sandvicensis LATHAM, 1787 *[Sterna cantiaca]:* 1852, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 2; 1853, ? (coll. PARREYSS), szt. 2.

Sterna dougallii MONTAGU, 1813 *[Sterna Dougalli]:* ?, ? (coll. PARREYSS), szt. 2.

Fam.: *Alcidae:*

Uria aalge (PONTOPPIDAN, 1763) *[Uria troile]:* ?, ? (coll. ?), szt. 4. Podpisy na skorupach; na jednej dodatkowo „Farroe".

Uria lomvia (LINNAEUS, 1758): ?, ? (coll. ?), szt. 1.

Uria grylle (LINNAEUS, 1758): ?, Norwegia (coll. ?), szt. 1; 1854, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Alca torda LINNAEUS, 1758 : 1854, Islandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Fratercula arctica (LINNAEUS, 1758) *[Mormon fratercula]:* 1854, Grenlandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1; ?, ? (coll. ?), szt. 1 (podpis na skorupie).

Fam.: *Columbidae:*

Columba oenas LINNAEUS, 1758: 19. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 2; 19. IV. 1851, Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 14. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 2.

Columba palumbus LINNAEUS, 1758: 5. V. 1849, Olkuskie, Korzkiew, szt. 1; 22. VII. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 2. V. 1850, Sądeckie, szt. 1.

Columba livia GMELIN, 1789 [*domesticata*] [*Columba domestica*]: ?, ?, szt. 1.

Streptopelia risoria LINNAEUS, 1758 [*Streptopelia domestica*]: ?, ?, szt. 1.

Streptopelia turtur (LINNAEUS, 1758) [*Columba turtur*]: 17. VI. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 1; 14. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 2; 25. V. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 2.

Fam.: *Psittacidae:*

Psittacus erithacus LINNAEUS, 1758: I. 1860, Warszawa (z hodowli), szt. 2.

Fam.: *Cuculidae:*

Cuculus canorus LINNAEUS, 1758: w etykietkach do jaj *Monticola saxatilis* z 9. VI. 1853 z Krakowskiego i *Acrocephalus scirpaceus* vel *palustris* z 3. VI. 1854, z Brzeżańskiego są notatki o jajach kukułki. Okazów jednak nie udało się wyodrębnić.

Fam.: *Tytonidae:*

Tyto alba (SCOPOLI, 1769) [*Strix flammea*]: 1854, Złoczowskie, Niesłuchów (coll. T. DZIEDUSZYCKI), szt. 2; ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2.

Fam.: *Strigidae:*

Otus scops (LINNAEUS, 1758) [*Strix scops*]: 1854, Styria (coll. PARREYSS), szt. 1.

Surnia ulula (LINNAEUS, 1758) [*Strix nisoria*]: 1854, ? (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Athene noctua (SCOPOLI, 1769) [*Strix noctua*, *S. passerina*]: 8. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 1—24. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, z 3 gniazd), szt. 6; 28. IV. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach, 1 TACZANOWSKIEMU), szt. 3.

Strix aluco LINNAEUS, 1758: 1851, Żółkiewskie, Poturzyca (coll. W. DZIEDUSZYCKI), szt. 1; 11. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 1. VI. 1852, Brzeżańskie, Wierzbów (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 2; 18. IV. 1954, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 4; 12. V. 1854, Stryjskie (coll. PIETRUSKI), szt. 1; ?, Saksonia (coll. THIENEMANN), szt. 2.

Strix uralensis PALLAS, 1771: 12. IV. 1852, Brzeżańskie, Szwejków (1 do Altenburga), szt. 1.

Asio otus (LINNAEUS, 1758) [*Strix otus*]: ?. IV. 1853, Tarnopolskie, Wiśniowczyk, szt. 4; 14. V. 1853, Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 4; 1853, Tarnopolskie, Wiśniowczyk (3 zostawione w Hołhoczach), szt. 3.

Aegolius funereus (LINNAEUS, 1758) [*Strix dasypus* v. *Tengmalmi*]: 1853, Styria (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Fam.: *Caprimulgidae:*

Caprimulgus europaeus LINNAEUS, 1758: 1. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 6. VI. 1952, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 14. VI. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 1; 1849, Saksonia (coll. ?), szt. 1.

Fam.: *Apodidae:*

Apus apus (LINNAEUS, 1758) *[Cypselus apus]:* 1854, Saksonia (coll. ?), szt. 2; 1854, Saksonia (coll. MOESCHLER), szt. 4.

Apus melba (LINNAEUS, 1758) *[Cypselus melba]:* 1853, Szwajcaria (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 3.

Fam.: *Alcedinidae:*

Alcedo atthis (LINNAEUS, 1758) *[Alcedo ispida]:* ?, Holandia (coll. KJARBÖLLING), szt. 2; ?, ?, szt. 1.

Fam.: *Coraciidae:*

Coracias garrulus LINNAEUS, 1758 *[Coracias garrula]:* 18—19. V. 1851, Brzeżańskie, Wolica; 24. V. 1851, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI); 25. V. 1851, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI), razem szt. 12 (jaj tych nie da się rozdzielić do poszczególnych etykietek); 2. VI. 1851, Brzeżańskie, szt. 5; 2. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 4; ?, ?, szt. 3.

Fam.: *Upupidae:*

Upupa epops LINNAEUS, 1758: 10. VI. 1850. Brzeżańskie, szt. 6; 4. V. 1851, Brzeżańskie, Wierzbów, szt. 4; 2. VI. 1851, Brzeżańskie i 5. V. 1851, Brzeżańskie, Wierzbów, razem szt. 3 (nie dadzą się rozdzielić do tych 2 etykietek).

Fam.: *Picidae:*

Picus viridis LINNAEUS, 1758: 30. IV. 1851, Brzeżańskie, Zastawie (1 zostawione w Hołhoczach, 2 TACZANOWSKIEMU), szt. 2; ?. V. 1852, Brzeżańskie, Podhajce, szt. 5; 2. VI. 1854, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 5.

Picus canus GMELIN, 1789: 17. V. 1851, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 18. IV. 1852, Gołąb, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 do Muzeum w Wiedniu, 1 BERGEROWI do Witten), szt. 2; 1852, Brzeżańskie, Zastawie (4 do Kopenhagi, 1 KJARBÖLLINGOWI), szt. 2; 1852, Brzeżańskie, szt. 1; +1 szt., należąca do jednej z dwu ostatnich etykietek.

Dendrocopus major (LINNAEUS, 1758) *[Picus major]:* 3. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 6; 4. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie (2 do Muzeum w Wiedniu), szt. 3; 5. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 1; 17. V. 1852, Brzeżańskie, Wierzbów, szt. 2; 3. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3. Ponadto 3 jaja, których nie udało się zaszeregować, a które mogą należeć do dwu ostatnich etykietek.

Dendrocopus minor (LINNAEUS, 1758) *[Picus minor]:* 26. V. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2.

Dendrocopus medius (LINNAEUS, 1758) *[Picus medius]:* 13. V. 1852, Lubelskie, Lubartów (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 16. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 5; 18. V. 1852, Lubelskie, Lubartów (coll. TACZANOWSKI, 2 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 25. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 2; 5. VI. 1852,

Brzeżańskie, Wolica, szt. 4; 16. V. 1853, Brzeżańskie, okazów nie udało się zidentyfikować. Ponadto 8 jaj niezidentyfikowanych, należących przypuszczalnie do różnych etykietek.

Dryocopus martius (LINNAEUS, 1758) [*Picus martius*]: ?, Sądeckie, szt. 3.

Jynx torquilla LINNAEUS, 1758: 20. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 8; 28. V. 1852, Krakowskie, Karniowice, szt. 5; 2. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3; 15. VIII. 1852, Brzeżańskie, szt. 2. Ponadto 3 okazy, których nie udało się zaszeregować do poszczególnych etykietek.

Fam.: *Alaudidae:*

Eremophila alpestris (LINNAEUS, 1758) [*Alauda alpestris*]: ?, Labrador (coll. BAEDECKER), szt. 1; 1854, Grenlandia [12] (coll. MOESCHLER), szt. 2.

Galerida cristata (LINNAEUS, 1758) [*Alauda cristata*]: 1849, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 2; 11. VI. 1853, Brzeżańskie, szt. 2; 7. VII. 1854, Brzeżańskie, szt. 1; 1850, Sądeckie, szt. 1.

Lullula arborea (LINNAEUS, 1758) [*Alauda arborea*]: 15. V. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 10. VI. 1849, Karpaty Sądeckie (1 BAEDECKEROWI), szt. 2; 17. VI. 1849, Karpaty Sądeckie (1 BAEDECKEROWI), szt. 1; 1852, Westfalia (coll. BAEDECKER), szt. 2; 1853, Saksonia (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Alauda arvensis LINNAEUS, 1758: ?. IV. 1849, Krakowskie, szt. 5; 26. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 2; 14. IV. 1851, Brzeżańskie, Wierzbów, szt. 2; 20. VI. 1852, Karpaty Sądeckie, szt. 1.

Ammomanes deserti (LICHTENSTEIN, 1823) [*Alauda isabellina*]: ?, Grecja [13] (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Fam.: *Hirundinidae:*

Riparia riparia (LINNAEUS, 1758) [*Hirundo riparia*]: 1851, Żółkiewskie (coll. W. DZIEDUSZYCKI), szt. 5.

Hirundo rustica LINNAEUS, 1758: 2. VIII. 1853, Brzeżańskie, szt. 2.

Delichon urbica (LINNAEUS, 1758) [*Hirundo urbica*]: 1849, Kraków, szt. 1; 1854, Saksonia (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Fam.: *Oriolidae:*

Oriolus oriolus (LINNAEUS, 1758) [*Oriolus galbula*]: ?. V. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 3; 25. VI. 1853, Brzeżańskie, szt. 1; 3. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 3.

Fam.: *Corvidae:*

Garrulus glandarius (LINNAEUS, 1758) [*Corvus glandarius*]: 28. V. 1850, Sądeckie (2 do Muzeum w Wiedniu), szt. 2; 15. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 1. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze i 14. V. 1852, Brzeżańskie, Wierzbów — okazów nie udało się wyodrębnić spośród 13 niezaszeregowanych.

Pica pica (LINNAEUS, 1758) [*Corvus pica*]: 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 3; 4. V. 1849, Krakowskie, Bielany, szt. 3; 1. V. 1850, Sądeckie, szt. 4; 26. IV.

1850, Sądeckie (2 do Muzeum w Wiedniu), szt. 2; 1. V. 1851, ?, okazów nie udało się zidentyfikować; 25. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; ?, ? (coll. TACZANOWSKI „przysłane 10. I. 1954, za jajo *C. caryocatactes*"), szt. 1. 4 szt. niezidentyfikowane z etykietkami.

Corvus monedula LINNAEUS, 1758: 10. V. 1849, Lwów (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 4; 12. V. 1850, Sądeckie, szt. 3; 15. V. 1850, Sądeckie (1 do Muzeum w Wiedniu), brak okazów.

Corvus corone corone LINNAEUS, 1758: ?, Westfalia (coll. BAEDECKER: 2 TACZANOWSKIEMU), szt. 4; 1852, Westfalia (coll. BAEDECKER: 1 DZIEDUSZYCKIEMU, 2 do Wiedeńskiego Muzeum), szt. 2; 5. V. 1853, Westfalia (coll. BAEDECKER), szt. 4.

Corvus corone cornix LINNAEUS, 1758 *[Corvus cornix]:* 19. IV. 1849, Bocheńskie, szt. 3.

Corvus corax LINNAEUS, 1758: 1850, nad Bugiem, (coll.?), szt. 1; 23. III. 1851, Brzeżańskie, Szwejków, szt. 2; 24. III. 1851, Brzeżańskie, Zawałów, brak okazów; 15. IV. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 4; 3. IV. 1852, Brzeżańskie, Zastawie (1 do Muzeum w Wiedniu, 1 zostawione w Hołhoczach), szt. 4.

Fam.: *Paridae:*

Parus palustris LINNAEUS, 1758: 10—19. VI. 1851, Brzeżańskie, szt. 1; 14. V. 1853, Brzeżańskie, Zastawie i 28. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, razem szt. 5, których nie da się rozdzielić; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie (1 do Altenburga), szt. 1.

Parus cristatus LINNAEUS, 1758: 12. V. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 4.

Parus ater LINNAEUS, 1758: ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 15. V. 1850, Karpaty Sądeckie, brak zidentyfikowanych okazów; ponadto 1 całe i 4—5 porozbijanych jaj, których nie da się rozdzielić do dwu powyższych etykietek.

Parus caeruleus LINNAEUS, 1758: 2. V. 1850, Kraków, szt. 7; 17. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 4; 22. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 5; 26. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 6; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 7; 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 7.

Parus major LINNEAUS, 1758: 18. V. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 7; 4. V. 1851, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI), brak okazów; 29. VI. 1852, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 1; ponadto 6 sztuk, których nie da się rozdzielić do odpowiednich etykietek.

Aegithalos caudatus (LINNAEUS, 1758) *[Parus caudatus]:* 20. V. 1849, Kraków, szt. 5.

Remiz pendulinus (LINNAEUS, 1758) *[Parus pendulinus]:* 22. V. 1849, Krakowskie, Zwierzyniec (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 3.

Panurus biarmicus (LINNAEUS, 1758) *[Parus biarmicus]:* 25. V. 1853, Hołhocze, szt. 4; 27. V. 1854, Brzeżańskie, Hołhocze (2 TACZANOWSKIEMU), szt. 4; 1848, Holandia (coll. THIENEMANN), szt. 2.

Fam.: *Sittidae:*

Sitta europaea LINNAEUS, 1758: 4. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 4; 26. IV. 1851, Brzeżańskie (2 do Muzeum w Wiedniu), szt. 3.

Fam.: *Certhiidae:*

Certhia familiaris LINNAEUS, 1758: 16. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 2; 6. VI. 1853, Sądeckie, szt. 5; 16. VI. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3; 20. IV. 1851, Brzeżańskie: z 3 gniazd (5 TACZANOWSKIEMU, 3 do Muzeum w Wiedniu, 2 zostawione w Hołhoczach) i 14. V. 1853, Brzeżańskie (3 TACZANOWSKIEMU) — razem szt. 5, których nie da się rozdzielić do odpowiednich etykietek.

Fam.: *Cinclidae:*

Cinclus cinclus (LINNAEUS, 1758) *[Cinclus aquaticus]:* 15. V. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 4; 30. V. 1851, Sądeckie, Konina (Gorce) (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 3; 2. VI. 1853, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 5; 28. V. 1854, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 2; 1851, Karpaty Sądeckie, brak okazów.

Fam.: *Troglodytidae:*

Troglodytes troglodytes (LINNAEUS, 1758) *[Troglodytes parvulus]:* VI. 1849, Karpaty, szt. 1; 21. VII. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 1; 1853, Wirtembergia (coll. KOENIG WARTHAUSEN), szt. 5; 1854, ? (coll. MOESCHLER), szt. 2.

Fam.: *Turdidae:*

Turdus viscivorus LINNAEUS, 1758: 5. VI. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 2; 6. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów (1 THIENEMANNOWI, 1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 30. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 2.

Turdus pilaris LINNAEUS, 1758: ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 2. V. 1851, Uchowieck, Wołyń, pow. kowelski (coll. TACZANOWSKI, 3 do Muzeum w Wiedniu), szt. 3; 4. V. 1851, Uchowieck, Wołyń, pow. kowelski (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 29. V. 1851, Uchowieck, pow. kowelski (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 22. VI. 1851, Uchowieck, pow. kowelski (coll. TACZANOWSKI, 1 zostawione w Hołhoczach) i 8. VII. 1851, Uchowieck, pow. kowelski (coll. TACZANOWSKI), razem szt. 3, których nie da się rozdzielić.

Turdus philomelos C. L. BREHM, 1831 *[Turdus musicus]:* 23. IV. 1850, Tatry, szt. 1; 28. IV. 1850, Karpaty, szt. 4; 6. V. 1852, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 2; 12. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 3; 28. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 1; 16. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, brak zidentyfikowanych okazów; ponadto 3 jaja, których nie da się zaszeregować, a należą przypuszczalnie do ostatnich dwu etykietek.

Turdus iliacus LINNAEUS, 1766: 1853, ? (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Turdus torquatus LINNAEUS, 1758: 25. VI. 1849, Karpaty (1 BAEDECKEROWI, 2 do Muzeum w Wiedniu), szt. 1; 26. IV. 1850, Karpaty Sądeckie (1 BAEDECKEROWI), szt. 1; 18. V. 1850, Sądeckie (1 PARREYSSOWI), szt. 3; 1850, Karpaty, szt. 1; 1850, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 3; 30. V. 1853, Sądeckie, szt. 4; 8. VI. 1853, Sądeckie, szt. 4; 1854, Anglia (coll. KJARBÖLLING), szt. 1.

Turdus merula LINNAEUS, 1758: 23. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 2; 17. IV. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach, 1 THIENEMANNOWI), szt. 1; 27. IV. 1851, Brzeżańskie, szt. 6; 1. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 4; 15. V. 1852, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 4; 25. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 2; 1. VI. 1853, Brzeżańskie, szt. 1; ?, Brzeżańskie, Zawałów, szt. 1; do następujących etykietek: 30. IV. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach); 1. VI. 1853, Sądeckie, ?, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 zostawione w Hołhoczach „przysłane za *T. viscivorus* jaja"), nie da się zaszeregować okazów. Ponadto 12 okazów nierozdzielonych, które mogą należeć do ostatnich trzech etykietek, lub pojedynczo do części z wymienionych wyżej.

Monticola saxatilis (LINNAEUS, 1766) [*Turdus saxatilis*]: 9. VI. 1853, Krakowskie („i jedno kukułcze"), szt. 1; 15. V. 1854, Krakowskie, Kobylany, szt. 1; 20. V. 1854, Krakowskie, Kobylany (1 w Hołhoczach), szt. 1; 10. VI. 1851, Krakowskie, Kobylany (1 do Muzeum w Wiedniu, 1 BERGEROWI do Witten), brak okazu; ponadto 8 szt. jaj, których nie da się rozdzielić do poszczególnych etykietek.

Oenanthe oenanthe (LINNAEUS, 1758) [*Saxicola oenanthe*]: 4. VI. 1849, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 2; 1. V. 1850, Sądeckie, szt. 4; 24. V. 1850, Krakowskie, Kobylany, szt. 6; 7. VI. 1850, Sądeckie, szt. 5.

Saxicola torquata (LINNAEUS, 1766) [*Saxicola rubicola*]: 14. VI. 1845, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 24. V. 1850, Tatry, szt. 4.

Saxicola rubetra (LINNAEUS, 1758): 1850, Krakowskie, Karniowice, szt. 4; 28. V. 1850, Krakowskie, Karniowice, szt. 4; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze (1 w Hołhoczach), szt. 2; ponadto 2 szt., których nie da się zaszeregować — mogą należeć do dwu ostatnich etykietek.

Phoenicurus phoenicurus (LINNAEUS, 1758) [*Sylvia phoenicurus*]: 15. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 3; 17. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 2; 26. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 6; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica (1 do Altenburga), szt. 1; 23. V. 1853, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 2; 10. V. 1851, Brzeżańskie, Zastawie, brak okazu; 19. V. 1851, Brzeżańskie, brak okazu; ?, ? (jednakowo oznaczone — brak etykietki), szt. 6; ponadto 4 szt., których nie da się zaszeregować.

Phoenicurus ochruros (GMELIN, 1774) [*Sylvia tithys*]: 16. VI. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 3; 29. IV. 1950, Karpaty Sądeckie, szt. 4; 4. V. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 5; 16. V. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 4; 1852, Sądeckie, szt. 3; 9. VI. 1853, Krakowskie, Kobylany, szt. 2.

Luscinia megarhynchos BREHM, 1831 [*Sylvia luscinia*]: 1854, Saksonia (coll. MOESCHLER), szt. 4.

Luscinia luscinia (LINNAEUS, 1758) [*Sylvia philomela*]: 16. VI. 1849, Krakowskie, szt. 2; 1852, Brzeżańskie, szt. 3; 29. V. 1854, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 5; 19. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 4.

Luscinia svecica (LINNAEUS, 1758) [*Sylvia svecica*]: 12. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI), szt. 1; 14. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI), szt. 1; 19. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 4. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI, 1 PARREYSSOWI), szt. 2; 7. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI, 1 PARREYSSOWI), szt. 3; 4. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI), szt. 3; 13. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI, 1 PARREYSSOWI, 2 DZIEDUSZYCKIEMU), szt. 1; 13. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 2 KOENIG WARTHAUSENOWI), szt. 1; 15. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 15. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI), szt. 4; 18. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 18. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 BAEDECKEROWI, 1 PARREYSSOWI), szt. 4.

Erithacus rubecula (LINNAEUS, 1758) [*Sylvia rubecula*]: 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 28. V. 1950, Krakowskie, Karniowice, szt. 2; 3. V. 1851, Krakowskie, Karniowice, szt. 2; 15. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 4; 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 8. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, jako *Loc. fluviatilis*, 1 THIENEMANNOWI), szt. 1; 5. VI. 1853, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 4; 7. VI. 1853, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 4; 10. VI. 1849, Karpaty Sądeckie, brak okazu. Ponadto 2 jaja, których nie da się zaszeregować; 29. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 5 (1 białe).

Fam.: *Sylviidae:*

Locustella naevia (BODDAERT, 1783) [*Salicaria locustella*]: 4. VI. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 1 KJARBÖLLINGOWI), szt. 2.

Locustella luscinioides (SAVI, 1824) [*Calamoherpe luscinioides*, *Salicaria l.*, *Sylvia l.*]: 1851, Holandia (coll. THIENEMANN), szt. 2; 1852, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 2; ?, Holandia (coll. BAEDECKER), szt. 1; 15. V. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze (1 KJARBÖLLINGOWI, 1 do Muzeum w Wiedniu, 1 do Lyonu), szt. 1; 18. V. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze (1 BAEDECKEROWI), szt. 2; 29. V. 1853, Brzeżańskie, Zastawie (1 BAEDECKEROWI), szt. 1; 25. V. 1854, Brzeżańskie, szt. 3; 19. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 4.

Locustella fluviatilis (WOLF, 1810) [*Salicaria fluviatilis*]: 22. VI. 1852, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 2.

Acrocephalus arundinaceus (LINNAEUS, 1758) [*Calamoherpe turdoides*]: ?, Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 4; 25. V. 1951, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 2; 12. VI. 1851, Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 2; 1852, Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), brak okazu; 1. VI. 1854, Brzeżańskie, brak okazu; ponadto 5 jaj, których nie da się zaszeregować.

Acrocephalus scirpaceus (HERMANN, 1804) *[Calamoherpe arrundinacea, Sylvia arundinatio]*: 12. VI. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 3; 1854, Brzeżańskie, szt. 2; 1. VI. 1852, Brzeżańskie, brak okazu; 11. VI. 1852, Zarzyce (1 zostawione w Hołhoczach), brak okazu; ?, Brzeżańskie?, brak okazu.

Acrocephalus palustris (BECHSTEIN, 1798) *[Calamoherpe palustris, Sylvia p.]*: 5. VI. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 5; 6. VI. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 4; 7. VI. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 1; 22. VI. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 5.

Acrocephalus scirpaceus vel palustris [Calamoherpe arundinacea vel palustris]: 11. VI. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 1; 10. VII. 1851, Brzeżańskie, szt. 1; 28. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 3; 29. V. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 3; 28. VI. 1852, Brzeżańskie, szt. 3; 14. V. 1853, Brzeżańskie, szt. 4; ?, Brzeżańskie, szt. 3; 1852, Brzeżańskie, brak zidentyfikowanych okazów; 1852, Brzeżańskie, brak zidentyfikowanych okazów; 3. VI. 1854, Brzeżańskie (+1 kukułki), brak zidentyfikowanych okazów; ponadto 21 jaj, których nie dało się zaszeregować do etykietek, lub które etykietek nie mają.

Acrocephalus schoneobaenus (LINNAEUS, 1758) *[Calamoherpe phragmitis, Sylvia ph.]*: 2. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 5; 3. VI. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 4; 3—11. VI. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI, 3 PARREYSSOWI), szt. 7; ?, ?, szt. 6.

Acrocephalus paludicola (VIEILLOT, 1817) *[Salicaria cariceti]*: 1847, Węgry (coll. THIENEMANN), szt. 2.

Hippolais icterina (VIEILLOT, 1817) *[Sylvia hypolais]*: 17. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 1; 17. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 3; 15. V. 1850, Bocheńskie, szt. 5; 2. VI. 1851, Brzeżańskie, szt. 5; 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 11; 16. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2.

Sylvia atricapilla (LINNAEUS, 1758): 6. VI. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 2; 3. VI. 1852, Brzeżańskie, szt. 3; 4. VI. 1852, Brzeżańskie, szt. 4; ?, Saksonia (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Sylvia nisoria (BECHSTEIN, 1795): 14. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 1854, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 11; ?, Saksonia (coll. BAEDECKER), szt. 2.

Sylvia borin (BODDAERT, 1783) *[Sylvia hortensis]*: 24. V. 1849, Kraków, szt. 5; 10. VI. 1849, Sądeckie, szt. 4; 19. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 7. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 5.

Sylvia communis LATHAM, 1787 *[Sylvia cinerea]*: 4. VI. 1846, Sądeckie, szt. 3; 27. V. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 3; 30. V. 1849, Kraków, szt. 1; 6. VI. 1849, Sądeckie, szt. 3; 10. VI. 1849, Sądeckie, szt. 2; 12. VI. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 4; 16. VI. 1849, Sądeckie, szt. 1; 22. VI. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 2; 27. VI. 1849, Sądeckie, szt. 3; 1. V. 1851, Brzeżańskie („dane za *C. phragmitis*"), szt. 2.

Sylvia curruca (LINNAEUS, 1758): 10. V. 1848, Kraków, szt. 3; 5. V. 1849, Kraków, szt. 1; 5. V. 1849, Krakowskie, szt. 3; 14. V. 1849, Kraków, szt. 3; 1851, Żółkiewskie, nad Bugiem (coll. Wł. DZIEDUSZYCKI), szt. 1.

Sylvia hortensis (GMELIN, 1789) *[Sylvia orphea]:* ?, Grecja (coll. BAEDECKER), szt. 1; ?, Dalmacja (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Phylloscopus trochilus (LINNAEUS, 1758) *[Sylvia fitis, S. fitis v. trochilus, Phylepn. fitis]:* 10. V. 1851, Brzeżańskie (1 zostawione w Hołhoczach), szt. 1; 6. VI. 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 1; 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 2. 1852, Brzeżańskie, szt. 2; 4. VI. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3; 7. VII. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 2; 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, brak okazu; ponadto 2 jaja, których nie udało się zaszeregować do etykietek.

Phylloscopus collybita (VIEILLOT, 1817) *[Sylvia rufa, Phyllopneuste r.]:* 15. V. 1850, Sądeckie (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 4; 20. V. 1850, Sądeckie, szt. 2; 22. V. 1850, Sądeckie, szt. 2; 18. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, brak okazów; ponadto 3 jaja niezaszeregowane do etykietek (mogą należeć do ostatnich trzech).

Phylloscopus sibilatrix (BECHSTEIN, 1795) *[Sylvia sibilatrix]:* 2. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 4; 3. VI. 1852, Brzeżańskie (2 HOMEYEROWI), szt. 2; 5. VI. 1852, Brzeżańskie, szt. 2; 5. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3; 1852, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 3; 22. V. 1853, Brzeżańskie, Hołhocze (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 3; 29. V. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 5; 29. V. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 4; 1. VI. 1851, Brzeżańskie, brak okazu; ponadto 7 jaj niezaszeregowanych do etykietek.

Fam.: *Regulidae:*

Regulus regulus (LINNAEUS, 1758) *[Regulus flavicapillus]:* 1854, Saksonia (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Regulus ignicapillus (TEMMINCK, 1820): ?, Westfalia (coll. BAEDECKER), szt. 1; Westfalia (coll. BERGER, 1 do Muzeum w Wiedniu, 2 TACZANOWSKIEMU), szt. 5.

Fam.: *Muscicapidae:*

Muscicapa striata (PALLAS, 1764) *[Muscicapa grisola]:* 17. V. 1851, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3; 29. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 4; 4. VI. 1851, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 4. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 3; ?, ? (6 do Muzeum w Wiedniu), szt. 23.

Ficedula hypoleuca (PALLAS, 1764) *[Muscicapa luctuosa]:* 1850, Saksonia (coll. THIENEMANN), szt. 2.

Ficedula albicollis (TEMMINCK, 1815) *[Muscicapa albicollis]:* 15. V. 1853, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 4; 16. V. 1853, Brzeżańskie (6 KJARBÖLLINGOWI), szt. 5; 18. V. 1854, ? (3 do Lyonu), szt. 9; ?, ?, szt. 5; ?, ? (3 BAEDECKEROWI, 3 PARREYSSOWI), szt. 6.

Ficedula parva (BECHSTEIN, 1794) *[Muscicapa parva]:* 4. VI. 1852, Brzeżańskie, Szwejków (2 MOESCHLEROWI), szt. 2; 20. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 3; 14. VI. 1853, Brzeżańskie, Markowa, szt. 4; 30. V. 1854, Brzeżańskie (z 3 gniazd) (6 MOESCHLEROWI, 2 ZNATOWICZOWI), szt. 4; 1. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 6; 1. VI. 1854, Brzeżańskie (1 do Lyonu, 2 ZNATOWICZOWI),

szt. 5; 1. VI. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 6; ?, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 3.

Fam.: *Prunellidae:*

Prunella modularis (LINNAEUS, 1758) *[Accentor modularis]:* 15. V. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 4; 4. VI. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 4.

Prunella collaris (SCOPOLI, 1769) *[Accentor alpinus]:* ?, Szwajcaria, G. św. Gotarda (coll. BAEDECKER), szt. 1.

Fam.: *Motacillidae:*

Anthus campestris (LINNAEUS, 1758): 28. V. 1850, Krakowskie, Kobylany, szt. 4; 13. VII. 1851, Krakowskie, Karniowice, szt. 2; 9. VI. 1853, Krakowskie, szt. 3.

Anthus trivialis (LINNAEUS, 1758): *[Anthus arboreus]:* 3. IV. 1850, Karpaty, szt. 2; 15. VII. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 1; 15. IV. 1850, Karpaty Sądeckie (1 BAEDECKEROWI), szt. 2; 3. V. 1850, Karpaty, szt. 2; 11. V. 1850, Karpaty (1 BAEDECKEROWI), szt. 5; 15. V. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 5; 29. V. 1850, Krakowskie, Kobylany, szt. 2; 20. ?. 1850, Brzeżańskie (1 TACZANOWSKIEMU), szt. 1; 1850, Sądeckie, szt. 4; 27. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 3; 11. VI. 1851, Karpaty Sądeckie, szt. 1; 13. VI. 1851, Sądeckie, szt. 3; 1851, Karpaty Sądeckie, szt. 3; 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 5; 4. VI. 1853, Brzeżańskie, Wolica, szt. 4; 1852, Westfalia (coll. BAEDECKER), szt. 7; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Dobrowody (1 TACZANOWSKIEMU, 1 do Altenburga), brak okazów; 27. V. 1852, Brzeżańskie, Dobrowody (1 do Altenburga), brak okazów; 2. VI. 1852, Brzeżańskie (1 TACZANOWSKIEMU, 1 do Altenburga), brak okazów; 3. VI. 1852, Brzeżańskie (1 TACZANOWSKIEMU, 1 do Altenburga), brak okazów; ponadto 6 jaj niezaszeregowanych do poszczególnych etykietek.

Anthus pratensis (LINNAEUS, 1758): 1853, nad Renem (coll. BAEDECKER), szt. 2; 1851, Saksonia (coll. BAEDECKER), szt. 1; 3. V. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 3; 15. V. 1851, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 1; 15. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 15. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 6.

Anthus spinoletta (LINNAEUS, 1758) *[Anthus aquaticus]:* 7. VI. 1850, Tatry, szt. 3; 8. VI. 1850, Tatry (1 BAEDECKEROWI), szt. 2; 1850, Alpy, G. św. Gotarda (coll. BAEDECKER), szt. 2; ?, ?, szt. 1.

Motacilla flava LINNAEUS, 1758: 13. V. 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 4; 1852, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 5; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 4; 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; ponadto 1 jajo, którego nie da się zaszeregować.

Motacilla cinerea TUNSTALL, 1771 *[Motacilla boarula vel sulphurea]:* 10. VII. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 3; 15. V. 1850, Karpaty, szt. 1; 16. V. 1850, Karpaty, szt. 3; 2. VI. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 4. VI. 1850, Karpaty

Sądeckie, szt. 3; 4. VI. 1850, Karpaty, szt. 2; 1851, Karpaty (1 Taczanowskiemu), szt. 2; 1. VI. 1853, Karpaty Sądeckie (1 Taczanowskiemu), szt. 2; 4. VI. 1853, Karpaty Sądeckie, szt. 5; 1853, Karpaty (1 Taczanowskiemu), szt. 2.

Motacilla alba Linnaeus, 1758: 6. VI. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 5; 16. VI, 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 4; 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 6; 12. V. 1850. Sądeckie, szt. 4; 30. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 5; 7. V. 1852, Lubelskie (coll. Taczanowski), szt. 2.

Fam.: *Laniidae:*

Lanius collurio Linnaeus, 1758: 21. V. 1847, Krakowskie, Prokocim, szt. 7; 27. V. 1849, Krakowskie, Prokocim, szt. 4; 28. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 4; 10. VI. 1852, Brzeżańskie, szt. 4.

Lanius senator Linnaeus, 1758 *[Lanius ruficeps, L. rufus]:* 1849, Bocheńskie, szt. 4; 1853, Wirtembergia (coll. Koenig Warthausen), szt. 10.

Lanius minor Gmelin, 1788: 18. V. 1849, Bocheńskie, Prokocim, szt. 4; 15. V. 1851, Bocheńskie, Prokocim, szt. 6; 18. V. 1851, Brzeżańskie, Wolica, — 25. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica, — 5. VI. 1852. Brzeżańskie, Wierzbów, razem szt. 7, których nie da się rozdzielić.

Lanius excubitor Linnaeus, 1758: ?, Bocheńskie (1 Bergerowi do Witten), szt. 3.

Fam.: *Sturnidae:*

Sturnus vulgaris Linnaeus, 1758: 20. IV. 1851, Brzeżańskie, Wolica, szt. 4; 25. IV, 1851, Brzeżańskie, szt. 5.

Sturnus roseus (Linnaeus, 1758) *[Pastor roseus]:* 1853, Południowa Rosja (coll. Moeschler), szt. 1.

Fam.: *Ploceidae:*

Passer domesticus (Linnaeus, 1758) *[Fringilla passer domesticus]:* 18. V. 1849, Krakowskie, szt. 5; 1849, Krakowskie, szt. 3; 23. IV. 1852, Brzeżańskie, szt. 6; 9. V. 1852, Brzeżańskie, szt. 3; 1852, Lubelskie (coll. Taczanowski), szt. 2; 25. V. 1853, Brzeżańskie, szt. 4.

Passer montanus (Linnaeus, 1758) *[Fringilla passer montanus]:* 15. VI. 1849, Bocheńskie, szt. 5; 27. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 2; 4. VII. 1849, Bocheńskie, Prokocim, brak okazu.

Montifringilla nivalis (Linnaeus, 1766) *[Fringilla nivalis]:* ?, Grenlandia [14] (coll. Thienemann), szt. 2.

Fam.: *Fringillidae:*

Coccothraustes coccothraustes (Linnaeus, 1758) *[Fringilla coccothraustes]:* 26. IV. 1849, Kraków (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 3; 1849, Kraków, szt. 5; 20. IV. 1851, ?, szt. 1; 25. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 1.

Chloris chloris (Linnaeus, 1758) *[Fringilla chloris]:* 22. V. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 3; 28. V. 1851, Krakowskie, Karniowice, szt. 4.

Carduelis carduelis (LINNAEUS, 1758) *[Fringilla carduelis]*: 12. V. 1850, Krakowskie, Karniowice, szt. 3; 14. V. ?, Krakowskie, szt. 2; 9. VI. 1853, Krakowskie, szt. 1.

Carduelis spinus (LINNAEUS, 1758) *[Fringilla spinus]*: 1853, G-y Harcu (coll. THIENEMANN), szt. 1; V. 1854, Karpaty Sądeckie, Dobra, szt. 3; 1854, ? (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Carduelis cannabina (LINNAEUS, 1758) *[Fringilla cannabina]*: 29. VI. 1849, Sądeckie, szt. 2; 1849, Kraków, szt. 2; 1850, Karpaty, szt. 2; 1851; Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 6; 29. V. 1852, Brzeżańskie, Wolica, szt. 1; 1852, Brzeżańskie, szt. 2; 1854, Karpaty Sądeckie, szt. 3.

Carduelis flavirostris (LINNAEUS, 1758) *[Fringilla flavirostris]*: 1853, Norwegia (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Carduelis flammea (LINNAEUS, 1758) *[Fringilla linaria]*: 1847, Grenlandia (coll. THIENEMANN), szt. 1; ?, Grenlandia (coll. THIENEMANN), szt. 4.

Serinus serinus (LINNAEUS, 1758) *[Fringilla serinus]*: 1854, Saksonia (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Pyrrhula pyrrhula (LINNAEUS, 1758) *[Pyrrhula vulgaris]*: 16. V. 1850, Karpaty, szt. 4; 29. V. 1850, Karpaty (2 THIENEMANNOWI), szt. 1; 10. VI. 1851, Sądeckie, Poręba (Gorce), szt. 3.

Carpodacus erythrinus (PALLAS, 1770) *[Pyrh. Erythrina]*: 1856, ? (coll. TACZANOWSKI), szt. 4.

Loxia curvirostra LINNAEUS, 1758: 26. II. 1850, Karpaty Sądeckie, szt. 3.

Fringilla coelebs LINNAEUS, 1758: 7. V. 1849, Kraków, szt. 2; 7. V. 1849, Bocheńskie, szt. 2; 15. VI. 1849, Karpaty Sądeckie, szt. 2; 11. V. 1850, Karpaty, szt. 2; 1850, Tatry, szt. 2; 5. V. 1850, Sądeckie, szt. 4; 28. V. 1850, Sądeckie, szt. 6; 6. VI. 1852, Brzeżańskie, Wolica (1 TACZANOWSKIEMU, 1 ? — nieczytelne), szt. 3.

Fringilla montifringilla LINNAEUS, 1758: 1853, Grenlandia [15] (coll. THIENEMANN), szt. 1.

Emberiza citrinella LINNAEUS, 1758: 11. V. 1849, Krakowskie, szt. 3; 15. VI. 1849, Krakowskie, Prokocim, szt. 5; 18. VI. 1849, Krakowskie, Prokocim, szt. 1; 1849, Sądeckie, szt. 4; 14 i 20. V. 1850, Sądeckie, szt. 4; 27. IV. 1851, Brzeżańskie, Hołhocze, szt. 3.

Emberiza calandra LINNAEUS, 1758 *[Emberiza miliaria]*: 1853, Saksonia (coll. GOETZ), szt. 1; 1853, Saksonia (coll. SCHULZ), szt. 2; 24. V. 1854, Tarnopolskie, Zarwanica, szt. 4; 11. VI. 1849, Krakowskie, Płaszów i 1853, Saksonia (coll. SCHULZ), razem szt. 4 (wyraźnie z dwóch różnych zniesień, jednak wobec identycznego oznaczenia etykietek i jaj nie można ich rozdzielić).

Emberiza cirlus LINNAEUS, 1776: 1854, ? (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Emberiza hortulana LINNAEUS, 1758: 1854, Saksonia (coll. MOESCHLER), szt. 1.

Emberiza schoeniclus (LINNAEUS, 1758): 30. IV. 1851, Uchowieck, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI), szt. 4; 1. V. 1851, Brzeżańskie, szt. 2; 2. V. 1851, Nużlenice, pow. kowelski, Wołyń (coll. TACZANOWSKI, 1 do Altenburga), szt. 2; 10. V. 1853, Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 3; 14. V. 1853,

Brzeżańskie (1 do Muzeum w Wiedniu), szt. 5; 20. V. 1853, Lubelskie (coll. TACZANOWSKI), szt. 2; 17. V. 1854, Brzeżańskie, Zastawie, szt. 4; 3. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 4; 19. VI. 1854, Brzeżańskie, szt. 3; ?, ?, szt. 3; 1849, Saksonia (coll. BAEDECKER), brak okazu.

Plectrophenax nivalis (LINNAEUS, 1758) [*Emberiza nivalis*]: 1821, Islandia (coll. THIENEMANN), szt. 2; 1854, Grenlandia (coll. MOESCHLER), szt. 1; ?, ? (coll. ?), szt. 1.

Jaja nieoznaczone, różne: razem 9 szt.

HISTORIA ZBIORU

Jak już wspomniałem we wstępie, zbiór powstał w latach 1845 do 1856, olbrzymia jednak większość okazów została zebrana w latach 1848 do 1854. Pierwsze zostały zebrane jaja kląskawki *Saxicola torquata*, w Karpatach Sądeckich, 14. VI. 1845, kiedy to WODZICKI miał lat 29. Najpóźniejsza jest etykietka do jaj dziwonii *Carpodacus erythrinus* z roku 1856, które to jaja zostały przysłane przez TACZANOWSKIEGO. Niektóre z jaj, przysłanych WODZICKIEMU przez THIENEMANNA (*Lagopus lagopus*, *Tringa totanus* i *Charadrius hiaticula*) zostały zebrane w roku 1821, jednak zapewne do omawianego zbioru weszły drogą wymiany później, dopiero w latach jego tworzenia się.

Wymianę okazów prowadził WODZICKI bardzo ożywioną. Niestety nie da się zestawić pełnych list okazów, przysyłanych przez każdego ze zbieraczy, gdyż na pewnej, niewielkiej zresztą, ilości etykietek nie zostało podane od kogo pochodzą. Niewątpliwie najwięcej jaj przysłał Wł. TACZANOWSKI, bo aż 59 gatunków, przy czym pochodzą one z Lubelskiego i z Wołynia, gdzie w roku 1851 zbierał on materiały. Dane na etykietkach świadczą z drugiej strony o wysłaniu TACZANOWSKIEMU 23 gatunków jaj. Warto dodać, że nie wszystkie one zostały zebrane przez samego WODZICKIEGO i 4 gatunki pochodzą ze zniesień przysłanych mu z Zachodniej Europy przez BERGERA (*Regulus ignicapillus*), BAEDECKERA (*Corvus corone corone*), PLOHRA (*Tadorna tadorna*) i KJARBÖLLINGA (*Aythya marila*). Wymiana z TACZANOWSKIM obejmowała obok rzadkich gatunków także i pospolite, przy czym w kilku przypadkach WODZICKI otrzymywał i wysyłał różne okazy tych samych gatunków (*Pernis apivorus*, *Anthus trivialis*). Oprócz okazów wysłanych do TACZANOWSKIEGO, duża stosunkowo ilość, bo 25 gatunków zostało „zostawione w Hołhoczach“, w Brzeżańskiem, gdzie musiał istnieć jakiś osobny zbiór, robiony na niewielką skalę, o którym jednak bliżej nic nie wiadomo. Znacznie już mniejszą wymianę, obejmującą po kilka gatunków, prowadził WODZICKI z W. DZIEDUSZYCKIM z Poturzycy, późniejszym twórcą muzeum we Lwowie, a także z A. ZNATOWICZEM. Poza tym pojedyncze zniesienia lub okazy otrzymał od CZERWIAKOWSKIEGO, T. DZIEDUSZYCKIEGO z Niesłuchowa, S. PIETRUSKIEGO i SALICKIEGO.

 28

Wśród zbieraczy zagranicznych na pierwsze miejsce pod względem ilości przysłanych WODZICKIEMU okazów wysuwa się Duńczyk, KJARBÖLLING. Wśród 40 przysłanych przez niego gatunków, większość reprezentuje ornitofaunę północnego Atlantyku. Jaja, należące do 32 gatunków, przysłane przez F. W. J. BAEDECKERA pochodzą głównie z różnych krajów Europy Zachodniej i Południowej. Po dwadzieścia kilka gatunków jaj otrzymał WODZICKI od Ludwika THIENEMANNA z Trachenbergu k. Drezna [16] i od MOESCHLERA (zdaniem STRESEMANNA (in litt.) był to Heinrich Ferdinand MOESCHLER, właściciel sklepu przyrodniczego w Herrenhut). Wszystkim tym zbieraczom WODZICKI posyłał po kilka do kilkunastu gatunków jaj. Znacznie więcej, bo 30 gatunków posłał do c. k. muzeum w Wiedniu na ręce kustosza L. PARREYSSA, od którego dostał w zamian tylko 7 gatunków z Południowej i Zachodniej Europy (można także przypuszczać, że przynajmniej część okazów pochodzących z Węgier pochodzi od PARREYSSA, jednak nie zostało to uwidocznione na etykietkach). Dziewięć gatunków pochodzi od KOENIG WARTHAUSENA (Richard KOENIG von und zu WARTHAUSEN, 1830—1911, był twórcą jednej z największych i najpiękniejszych prywatnych kolekcji jaj i gniazd; dla niego m. in. na Północy zbierał T. HEUGLIN — wg BACMEISTERA, 1911). Zbieraczowi temu WODZICKI posłał 3 gatunki. Wśród innych zbieraczy, z którymi wymiana ograniczała się do pojedynczych lub co najwyżej kilku gatunków znajdują się nazwiska trzech Saksończyków: GOETZA, PLOHRA i SCHULTZA, a także HOMEYERA (przypuszczalnie chodzi tu o Aleksandra) z Pomorza i Fryderyka BERGERA z Witten. Dla pełności obrazu dodać jeszcze należy, że 3 gatunki zostały wysłane do Lyonu.

W roku 1865 WODZICKI darował swój zbiór jaj wraz ze zbiorem ptaków wypchanych Wszechnicy Jagiellońskiej, a nie jak pisze BRZĘK (1959) Muzeum Komisji Fizjograficznej. Świadczy o tym „Spis jaj zbioru darowanego Uniwersytetowi Krakowskiemu przez Kazimierza Hr. Wodzickiego", obejmujący „razem 2408 okazów, z których 2377 są całe, a 31 stłuczone lub pęknięte", podpisany w Krakowie, dnia 28 czerwca 1865 przez odbierającego Dr M. NOWICKIEGO, Dr CZERWIAKOWSKIEGO, Delegowanego Wydziału, oraz konserwatora (nazwisko nieczytelne). W kilka lat później, bo 30 września 1874, cały zbiór ornitologiczny razem z jajami przekazany został Akademii Umiejętności w Krakowie. Spis sporządzony przy tej okazji, a podpisany przez oddającego, Dra M. NOWICKIEGO i odbierającego Dr St. KUCZYŃSKIEGO, Przewodniczącego Komisji Fizjograficznej, zawiera 2600 okazów jaj, z których 130 było stłuczonych. Okazuje się więc, że podczas pobytu na Uniwersytecie zbiór został uzupełniony blisko dwustoma okazami.

Przystępując w roku 1957 do uporządkowania i opracowania zbioru, zastałem następujący jego stan. Jaja znajdowały się w nieszczelnej szafce, w otwartych pudełkach, przy czym okazy, należące do jednego gatunku były wraz z należącymi do nich etykietkami wymieszane w jednym lub więcej pudełkach w zależności od ich ilości. Okazy po odczyszczeniu z pokrywającego je kurzu zostały umieszczone w oszklonych zamkniętych pudełkach. Dzięki

znakom pisanym na większości etykietek i jaj, udało się je prawie wszystkie porozdzielać, uporządkować oraz dodatkowo podpisać według obowiązującej obecnie systematyki ptaków i nomenklatury łacińskiej i polskiej.

Oprócz jaj znajdujących się we wspomnianej wyżej szafce było wyodrębnionych osobno kilkadziesiąt małych oszklonych pudełeczek, w których znajdowały się pojedyncze jaja. Pudełka te podpisane były nazwami łacińskimi, odpowiadającymi synonimom, używanym we wspomnianych wyżej spisach i z wyjątkiem dwóch nie posiadały danych o pochodzeniu okazów. Okazało się, że są to jaja wyodrębnione przez K. Jelskiego ze zbioru w celach wystawowych w roku 1887. Do nich też odnosił się fragment listu Jelskiego do Anatola Bogdanowa z dnia 4 października 1887, w którym wspomina, że „otrzymał polecenie uporządkowania na nowo gabinetu i umieszczenia przy każdym gatunku ptaka jego jaja w maleńkim, szklanym pudełku." [17]. Jaja te zostały ostatecznie skomasowane z głównym zbiorem, przy czym w większości dzięki znakom pisanym na skorupach udało się je zaszeregować do poszczególnych etykietek.

Z porównania spisów okazów z lat 1865 i 1874, oraz obecnego widać, że stan ilościowy zbioru ulegał wahaniom. Można przypuszczać, że najwyższy stan był w roku 1874. Okazów, które uzupełniły zbiór podczas jego pobytu na Uniwersytecie Jagiellońskim nie da się jednak w większości wyodrębnić. Jedynie na podstawie dopisków ołówkiem na spisie z roku 1865 można sądzić, że doszły później przede wszystkim alki, synogarlica i gołąb domowy. Później także doszły niektóre okazy jaj kurzych i jaja papugi czerwonoogonowej. Dalszych przybytków w stosunku do roku 1865 można by szukać wśród jaj, do których brak jest danych o ich pochodzeniu. Po roku 1874 zostało zniszczonych ok. 330 okazów, przypuszczalnie podczas różnych akcji porządkowych, dotyczących zbioru. Wśród gatunków, figurujących na liście z roku 1865 brak nie tylko wspomnianych w poprzednim rozdziale okazów jaj *Porzana pusilla* i *Mergus merganser*, lecz także dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, po którym nie zachowała się nawet etykietka.

ZMIANY W ROZSIEDLENIU PTAKÓW NA PODSTAWIE DOWODÓW WYSTĘPOWANIA W POSTACI JAJ, ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W ZBIORZE

Większość gatunków, reprezentowanych w zbiorze Wodzickiego została zebrana wewnątrz areałów ich rozsiedlenia w Holarktyce. Niektóre okazy jednak pochodzą z miejsc, leżących na granicy ich występowania, a nawet z terenów gdzie obecnie gatunki te zupełnie się nie gnieżdżą. Dotyczy to zresztą zarówno jaj zbieranych przez samego Wodzickiego, jak i tych, które przysłali mu inni zbieracze.

Jednym z gatunków, którego jaja zostały zebrane na dzisiejszej jego granicy

 30

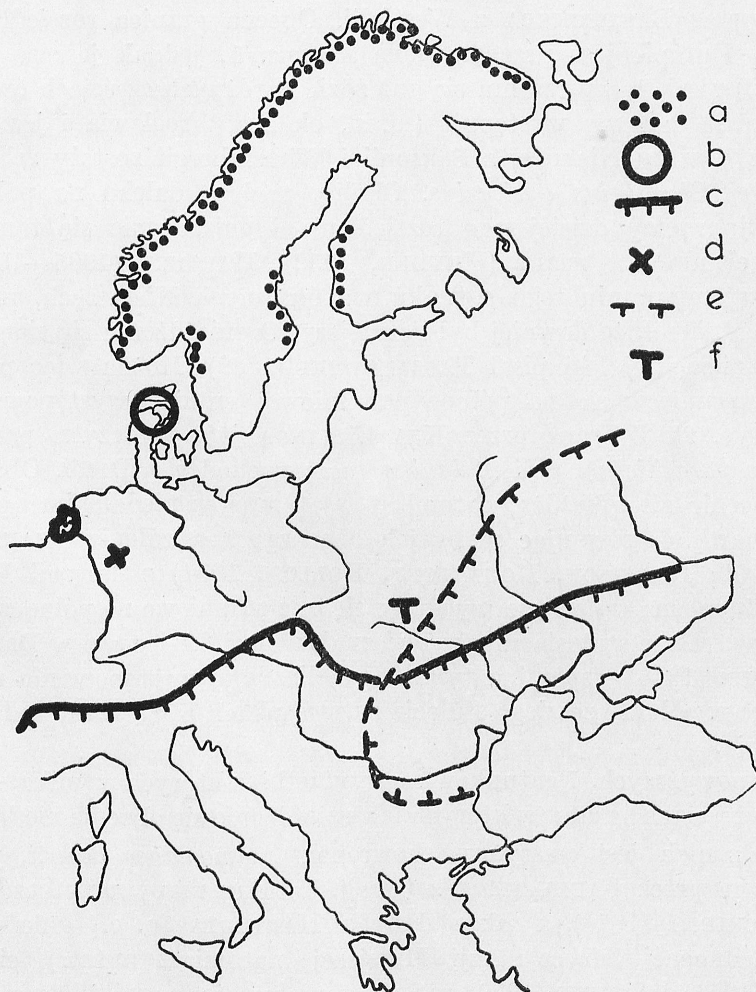
występowania jest dzierzba czarnoczelna *Lanius minor*. Jaja jej zostały zebrane w latach 1849 i 1851 w Prokocimiu koło Krakowa. Stanowisko to leży w pobliżu północnej granicy występowania (Szijj, 1960). O sporadycznym gnieżdżeniu się tego gatunku w południowych częściach Polski świadczą także notatki Kaczmarczyka (1963) i Kwiatka (1963). Okolice Krakowa leżą także w pobliżu południowo-zachodniej granicy rozsiedlenia słowika szarego *Luscinia luscinia* (Sokołowski, 1958). Jaja tego słowika zostały tu zebrane w czerwcu 1849. W ostatnich latach gatunek ten nie był notowany (Bocheński, Harmata, 1962; Stanuszek, in praep.) mimo że Ferens (1957B) wspomina o rzadkim jego występowaniu. Według mapy rozsiedlenia czapli purpurowej *Ardea purpurea* (Spangenberg, 1951), okolice Brzeżan, skąd pochodzą z trzech miejscowości jaja tego ptaka, zebrane w roku 1851, leżą na granicy rozsiedlenia, której niewielki odcinek przebiega tu południkowo. Jednak i dzisiaj czapla ta, sądząc z wypowiedzi Strautmana (1963), nie należy tam do rzadkich ptaków lęgowych.

O wiele ciekawsze z punktu widzenia historii fauny ptaków Europy są dane o jajach zebranych niejednokrotnie dość daleko poza areałem ich obecnego rozsiedlenia. Spośród gatunków zebranych przez Wodzickiego wymienić tu trzeba raroga, pustułeczkę, puszczyka uralskiego, nagórnika i dzierzbę rudogłową. Zarówno jaja raroga *Falco cherrug* (ryc. 1) jak i pustułeczki *Falco naumanni* (ryc. 2) pochodzą z okolic Brzeżan: raroga zebrane były w Wiśniowczyku i Markowej, a pustułeczki w Hołhoczach. Okolice te leżą nieco na zachód od granicy rozsiedlenia raroga podanej przez Dementiewa (1951), natomiast odległość ich w kierunku południowym jak i południowo-wschodnim od granicy rozsiedlenia pustułeczki jest znacznie większa (Dementiew, o. c.). Strautman (1963) podaje wprawdzie oba te gatunki jako lęgowe w Zachodniej Ukrainie, głównie jednak na podstawie polskich źródeł (Dzieduszycki, 1880, Taczanowski, 1882 i inni), nie wymieniając obecnych stanowisk lęgowych z obszaru między Lwowem a Tarnopolem. Należy więc sądzić, że gatunki te wycofały się z tych okolic w przeciągu ostatnich stu lat.

Wycofały się także dwa dalsze z wyliczonych wyżej gatunków. Zarówno z mapy rozsiedlenia puszczyka uralskiego *Strix uralensis* w Europie (Dementiew, 1951), jak i późniejszych opracowań Stautmana (1954, 1963) wynika, że gatunek ten gnieździ się w Karpatach Wschodnich, jednak autorzy ci nic nie piszą o gnieżdżeniu się go po lewym, północnym, brzegu Dniestru (ryc. 3). Tak więc stanowisko w Szwejkowie (Brzeżańskie) leży ponad 100 km na północ od obecnego terenu występowania. Zebrane przez Wodzickiego jaja nagórnika *Monticola saxatilis* pochodzą z jurajskich skałek, leżących kilkanaście km na północny zachód od Krakowa (Kobylany). Zebranie w tej miejscowości trzech zniesień w roku 1854 świadczy o licznym występowaniu tam tego ptaka; potwierdza to zresztą sam Wodzicki (1850). Obecnie w okolicach Krakowa nagórnik nie gnieździ się (Bocheński, Harmata, 1962), a najdalej na północ wysuniętymi, znanymi stanowiskami były do niedawna Pieniny (Bocheński, 1960), Pieninki (Kania, in litt.) i dolina Filipki w Tatrach (Ferens, 1954).

Ostatnio jednak Szulc-Olechowa (1964) stwierdziła gnieżdżenie się tego gatunku w powiecie Zawiercie (Jura Krakowsko-Wieluńska) i wiąże swą obserwację z pulsacją granicy zasięgu.

Północno-wschodnia granica gnieżdżenia się w Europie dzierzby rudogłowej *Lanius senator* przebiega wg Mauersbergera (1960) falistą linią przez Niemcy i Czechy, omijając Polskę (ryc. 3). Autor ten z terenu Polski wymienia tylko wyspowe stanowisko w okolicach Warszawy, opierając się m. in. na danych Pinowskiego (1954) i Ferensa (1957 A). Stanowisko Wodzickiego z okolic

Ryc. 1. Miejsca pochodzenia jaj wydrzyka pasożytnego, ślepowrona i raroga na tle obecnych granic rozsiedlenia tych gatunków: a — obecne tereny lęgowe wydrzyka *Stercorarius parasiticus* (wg Petersona, Mountforta, Holloma, 1954, b — przypuszczalne okolice miejsca zebrania jaja „w Danii", c — obecna granica rozsiedlenia ślepowrona *Nycticorax nycticorax* (wg Isakowa, 1951 i Petersona, Mountforta, Holloma, 1954, — nieco zmieniona), d — miejsce pochodzenia jaj (Westfalia), e — granica rozsiedlenia raroga *Falco cherrug* (wg Dementiewa, 1951), f — miejsce gnieżdżenia się go w Brzeżańskiem

 32

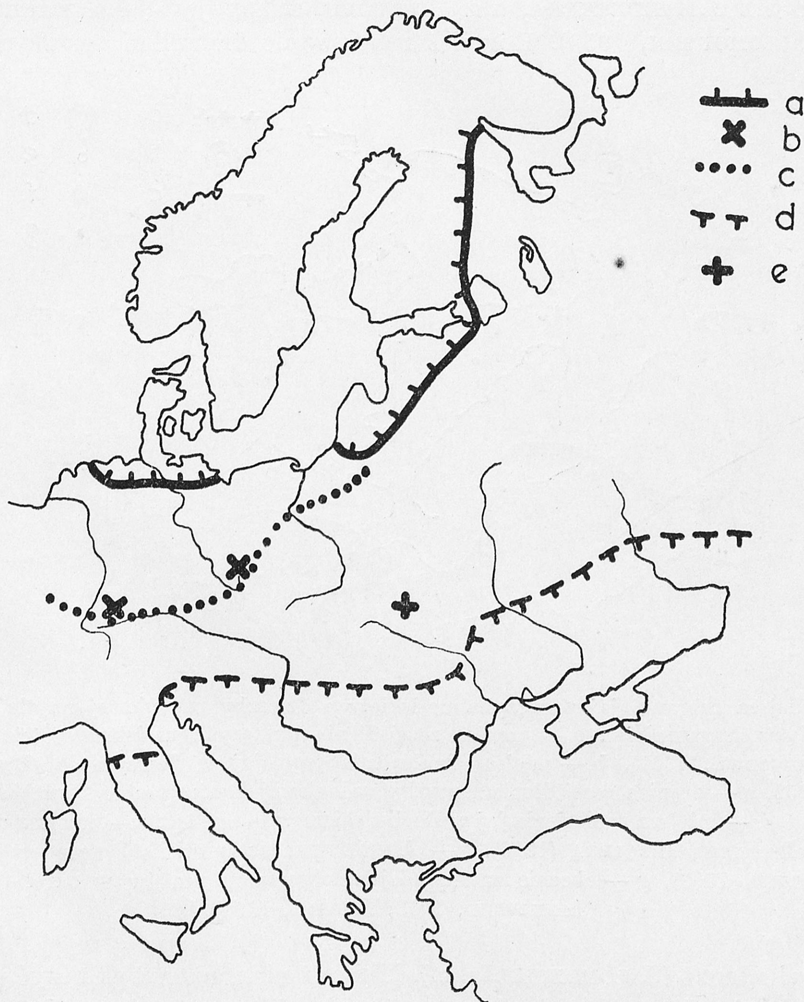
Bochni koło Krakowa, gdzie zebrał jaja w roku 1849, leży między terenem stałego gnieżdżenia się, a wspomnianym stanowiskiem w okolicach Warszawy. Znane są jednak także i inne stanowiska lęgowe z południowej i zachodniej Polski oraz obserwacje ptaków w okresie lęgowym (Gengler, 1916; Jabłoński, 1962, 1964; Jankowski, 1963; Kaczmarczyk, 1963; Korsak, 1964). Wskazuje to na rzadkie gnieżdżenie się dzierzby rudogłowej poza granicą wytyczoną przez Mauersbergera (1960), a charakter sporadycznego występowania może być związany z położeniem tych obszarów na krańcach populacji.

Znajdujące się w zbiorze jaja ślepowrona *Nycticorax nycticorax* zostały przysłane przez Baedeckera z Westfalii. Obecna granica rozsiedlenia tego gatunku w Europie jest przedstawiona na ryc. 1, jednak jeszcze Hartert 1905—1922) pisał, że zdarza mu się gnieździć w różnych częściach ówczesnych Niemiec, gdzie dziś nie występuje (m. in. okolice Wrocławia i jez. Drużno). Podobnie z obszaru Niemiec, z Saksonii i Wirtembergii zostały zebrane jaja siewki złotej *Charadrius apricarius*. Okolice te leżą daleko na południe od południowej granicy dzisiejszego rozsiedlenia i gnieżdżenie się tam obecnie siewki złotej nie jest znane (Heyder, 1952). Hartert (1905—1922) pisał jednak o występowaniu tego gatunku w północnych Niemczech, przy czym wyraźnie nadmienił, że dawniej był liczniejszy. O gnieżdżeniu się siewki w północnych częściach Polski pisał Taczanowski (1882). Można więc prześledzić znaczne przesunięcie się na północ południowej granicy występowania tego gatunku (ryc. 2). Zebrane przez Kjarböllinga jaja wydrzyka pasożytnego *Stercorarius parasiticus* i uhli *Melanitta fusca* pochodzą z Danii. Oba gatunki się tam obecnie nie gnieżdżą, natomiast występują w niedalekim sąsiedztwie, w Skandynawii. Porównując mapy ich obecnego rozsiedlenia (Isakow, Ptuszenko, 1952; Peterson, Mountfort, Hollom, 1954) z danymi Harterta (1905—1922) można sądzić, że wycofały się one stopniowo na północny wschód i w połowie zeszłego stulecia mogły być znalezione jako lęgowe w Danii, mimo iż Jespersen (1946) wspomina tylko o nielicznym występowaniu wydrzyka pasożytnego w połowie zeszłego stulecia na wysepkach Kattegatu, a uhli w ogóle nie wymienia.

Oprócz powyższych, 7 gatunków ma etykietki, z których wynika, że zostały zebrane w częściach świata, w których ich gnieżdżenie się obecnie nie jest znane. Pierwszym z nich jest pustynny skowronek *Ammomanes deserti,* przysłany Wodzickiemu przez Baedeckera z Grecji. Według mapy przytoczonej przez Wołczaneckiego (1954), a także danych Harterta (o. c.) gnieździ się on m. in. w północnej Afryce i Azji Mniejszej, natomiast autorzy ci, a także Lambert (1957) i Vourie (1959) nic nie wspominają o gnieżdżeniu sie go ani w Grecji ani w innych częściach Europy.

O następnych trzech gatunkach etykietki mówią, że pochodzą z Islandii. Są to: myszołów włochaty *Buteo lagopus,* gągoł krzykliwy *Bucephala clangula* i biegus krzywodzioby *Calidris testacea.* W przypadku gągoła krzykliwego problem pozostaje nie wyjaśniony, z jednej strony wobec możliwości pomyłki z jajem *Bucephala islandica,* a z drugiej strony wobec pewnej możliwości spo-

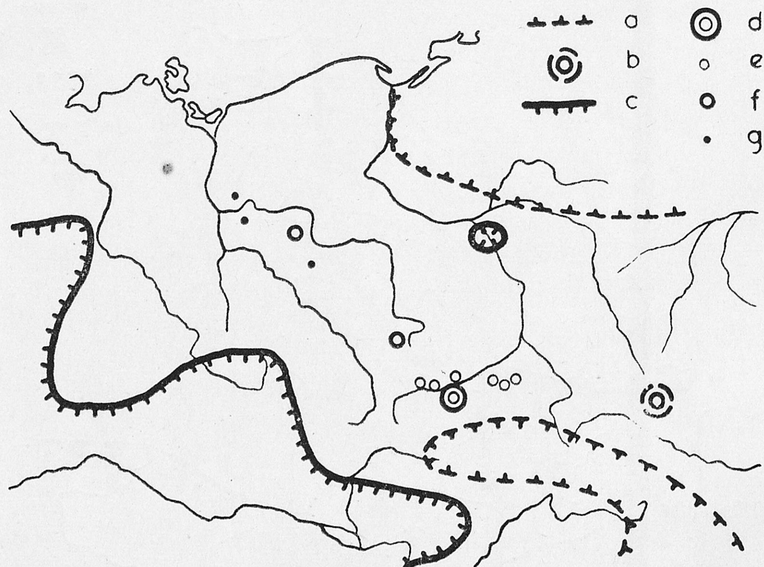
radycznego gnieżdżenia się gągoła krzykliwego na Islandii, jaką przyjmują TIMMERMANN (1938—1949), VOOUS (1963) i WITHERBY et al. (1939) (patrz także przypis nr 6). Dwóch pozostałych gatunków żaden z podręczników z Islandii nie podaje (HARTERT, 1905—1922; PETERSON, MOUNTFORT, HOLLOM, 1954; TIMMERMANN, 1938—1949; VOOUS, 1963).

Ryc. 2. Miejsca zebrania jaj siewki złotej i pustułeczki na tle obecnych granic ich występowania: a — obecna południowa granica występowania siewki złotej *Charadrius apricarius* (wg GŁADKOWA, 1951 i PETERSONA, MOUNTFORTA, HOLLOMA, 1954), b — miejsca zebrania jaj w Saksonii i Wirtembergii, c — przypuszczalna granica rozsiedlenia tego gatunku w połowie XIX wieku, d — obecna granica występowania pustułeczki *Falco naumanni* (wg DEMENTIEWA, 1951), e — miejsce gnieżdżenia się tego gatunku w 1851 roku w Brzeżańskiem

Według danych na etykietkach cztery ostatnie gatunki z omawianych pochodzą z Grenlandii. Są to: górniczek *Eremophila alpestris* zebrany przez MOESCHLERA, śnieżka *Montifringilla nivalis* i jer *Fringilla montifringilla* ze zbioru

THIENEMANNA oraz drzemik *Falco columbarius* zebrany przez KJARBÖLLINGA. I znowu żadna z monografii nie wspomina o gnieżdżeniu się tych ptaków obecnie na Grenlandii (HARTERT, 1905—1922; SALOMONSEN, 1950; VOURIE, 1959). Górniczek jednak gnieździ się na sąsiadującym z Grenlandią Labradorze, skąd zresztą pochodzi inne jego jajo znajdujące się w omawianym zbiorze, przysłane przez BAEDECKERA, a z Grenlandii znany jest jako gatunek zalatujący (SALOMONSEN, 1950). Również zalatywanie drzemlika zostało w Gren-

Ryc. 3. Miejsca zebrania jaj puszczyka uralskiego i dzierzby rudogłowej na tle obecnego rozsiedlenia tych gatunków: a — granica rozsiedlenia puszczyka uralskiego *Strix uralensis* (wg DEMENTIEWA, 1951), b — miejsce znalezienia jego jaj w Szwejkowie (Brzeżańskie) w roku 1852, c — granica rozsiedlenia dzierzby rudogłowej *Lanius senator* (wg MAUERSBERGERA, 1960), d — miejsca znalezienia jaj w Bocheńskiem w roku 1849, e — miejsca obserwacji tego gatunku przez GENGLERA (1916), f — obecnie znane stanowiska lęgowe tego gatunku (KACZMARCZYK, 1963), g — obecnie znane miejsca obserwacji ptaków w okresie lęgowym (JANKOWSKI, 1963; KORSAK, 1964)

landii stwierdzone (SALOMONSEN, o. c.). Mimo iż nie można wykluczyć pomyłki, gnieżdżenie się obu tych gatunków na Grenlandii w połowie zeszłego stulecia wydaje się być prawdopodobne. Możliwość zaistnienia pomyłki w przypadku drzemlika zmniejszają, choć pośrednio, dwa fakty. Po pierwsze jaja pochodzą z 4 gniazd (z dwu dalszych zostały zebrane w Islandii, gdzie gnieżdżenie się tego gatunku jest znane). Po drugie, mimo iż od KJARBÖLLINGA dostał WODZICKI 40 innych gatunków jaj, to pochodzenie ich i oznaczenia (z wyjątkiem niejasności w przypadku jaja gągoła krzykliwego) nie nasuwają wątpliwości. Wśród tych gatunków są także inne pochodzące z Grenlandii: *Gavia immer*, *G. stellata*, *Phalaropus lobatus*, *Larus hyperboreus*, *Larus glaucoides*, *Somateria spectabilis*, *Fratercula arctica* i *Falco rusticolus*.

Spośród omawianych wyżej 7 gatunków, najbardziej nieprawdopodobnie brzmi stwierdzenie na Grenlandii śnieżki i jera, a na Islandii biegusa krzywodziobego. Śnieżka występuje w niektórych górach Europy i Azji, jer w lasach północnej Europy, a biegus krzywodzioby wprawdzie w środowisku tundrowym, ale na Syberii na wschód od ujścia Jeniseju i na Wyspach Nowosyberyjskich. Musiała więc w tych przypadkach zaistnieć pomyłka, podobnie zresztą jak i chyba w przypadkach myszołowa włochatego i pustynnego skowronka. Pomyłka ta może być dwojakiego rodzaju: albo polega na nieporozumieniu w korespondencji między zbieraczami i jaja wspomnianych gatunków pochodzą z innych miejsc niż to jest podane na etykietkach (wszystkie te etykietki pisane są przez WODZICKIEGO), albo jaja pochodzą rzeczywiście z danych miejsc, ale zostały źle oznaczone. Złe oznaczenie można jednak stwierdzić na pewno tylko w przypadku *Calidris testacea* (patrz przypis nr 11). W pozostałych przypadkach oznaczenia odpowiadają opisom jaj danych gatunków, a więc należy skłonić się do pierwszego rodzaju pomyłki.

Dla ścisłości dodać na zakończenie trzeba, że wszystkie gatunki, pochodzące wg etykietek z Wysp Owczych (Faroe) gnieżdżą się tam licznie (SALOMONSEN, 1935—1942).

PRZYPISY

[1] W większości są to gatunki, jednak w dwu przypadkach formy, uważane przez WODZICKIEGO za gatunki dzisiaj są jedynie podgatunkami (wrona i czarnowron, gęś zbożowa i krótkodzioba). Te podgatunki zostały ujęte osobno. Wśród tych form uwzględnione zostały także znajdujące się w zbiorze jaja ptaków udomowionych, takich jak kura, paw, gołąb domowy czy synogarlica.

[2] Jajo karliczki znajdowało się w zbiorze, przysłane przez THIENEMANNA, zebrane we Francji. Musiało ulec jednak zniszczeniu, gdyż nie udało się go odnaleźć.

[3] Nazwy miejscowości, krajów, wysp itp. podaję w obowiązującej dziś pisowni i w pierwszym przypadku. Jedynie dla zachowania charakteru etykietek, pozostawiłem takie nazwy jak „Krakowskie“ (okolice Krakowa), „Brzeżańskie“ (okolice Brzeżan) i in. Pozostawiłem także nazwę „Karpaty Sądeckie“ mimo, iż termin ten ma znacznie szerszy zakres od Beskidu Sądeckiego czy Sądeczyzny w dzisiejszym rozumieniu i obejmuje także m. in. Gorce. Dlatego też w kilku przypadkach, gdy nazwa miejscowości pozwalała na bezsporne stwierdzenie, że okazy pochodzą z Gorców, zostało to w nawiasie zaznaczone.

[4] Część okazów, przysłanych przez TACZANOWSKIEGO, ma oryginalne etykietki przez niego pisane, co stwierdzić pozwala charakter jego pisma.

[5] W tym i kilku innych przypadkach zachowuję używaną przez WODZICKIEGO nazwę Wysp Owczych.

[6] Wymiary jaja 62,3 × 43,1 mm leżą w granicach podanych dla tego gatunku przez ISAKOWA i PTUSZENKĘ (1952): 53—68 × 40—47 mm oraz WITHERBY'ego et al. (1939): 52—67 × × 39,4—45 mm. Zgadza się też ubarwienie niebiesko-zielone i połysk na skorupie. Zamieszkujący Islandię gatunek *Bucephala islandica* ma wprawdzie jaja bardziej niebieskie od jaj *Bucephala clangula* (WITHERBY et al. 1939), ale o podobnych wymiarach: 57,3—66,6 × × 41,4—47,2 mm (KOŻUCHOWSKI, 1951). Istnieje więc niewielka możliwość pomyłki w ozna-

czeniu. Większość autorów nie podaje gągoła krzykliwego z Islandii, jednak WITGERBY et al. (1939), a także VOOUS (1963) przyjmują za TIMMERMANNEM (1938—49) możliwość gnieżdżenia się go tam. Wobec przytoczonych wątpliwości, kwestii dowodu gnieżdżenia się gągoła krzykliwego na Islandii w połowie zeszłego stulecia lub ewentualnej pomyłki nie da się całkowicie pewnie rozstrzygnąć.

[7] Miejscowość Wiśniowczyk wymienia WODZICKI w Brzeżańskiem, a na innym miejscu w Tarnopolskiem, co trzymając się treści etykietek pozostawiam. Niewątpliwie chodzi jednak o tę samą miejscowość, leżącą na pograniczu tych okolic.

[8] Wymiary jaja: 53,6 × 43,8 mm, faktura skorupy i ubarwienie zgadzają się z opisami jaj myszołowa włochatego (HARTERT, 1905—1922), jednak gatunek ten nie jest z Islandii podawany (TIMMERMANN, 1938—49). Nie gnieździ się tam także myszołów zwyczajny, co zmniejsza możliwość pomyłki w oznaczeniu z jajami tego gatunku. Wprawdzie środowiska Islandii, a także ogólny charakter rozsiedlenia myszołowa włochatego w Holarktyce (DEMENTIEW, 1951) może sugerować prawdopodobieństwo sporadycznego występowania tam tego gatunku, lub występowanie go tam w przeszłości, jednak najprawdopodobniej mamy do czynienia z pomyłką określenia miejsca pochodzenia okazu.

[9] Nazwa „Eyafird" jest zniekształconą nazwą fiordu w północnej Islandii, która brzmi: Eyja-Fjord (niem.), lub Eyjafjördhur (isl.). Napis na odwrocie etykietki: Trachenberg, 16/6, 852 — dotyczy daty i miejsca skąd THIENEMANN przysłał jajo WODZICKIEMU.

[10] Nazwy „Myratu" nie udało się odnaleźć na mapach Islandii, gdzie w północnej części wyspy według etykietki miała się znajdować. Istnieje możliwość, że nazwa ta wiąże się z lodowcem Myrkar Jokull i została przez WODZICKIEGO błędnie przepisana podobnie jak nazwa fiordu Eyja (por. przypis 9).

[11] Jaja w zbiorze mają następujące wymiary: 33,5 × 24,1 mm i 34 × 24,5 mm (trzecie rozbite), a więc leżą koło dolnej granicy wymiarów jaj *Calidris testacea*, podanych przez GŁADKOWA (1951). Kształt zgadza się z opisem jaj tego gatunku, natomiast w ubarwieniu brak występowania dużych, głębokich, szarofioletowych plam oprócz powierzchniowych brązowych, na co zwraca uwagę GŁADKOW (o. c.). Wobec faktu, że jedyne znane obecnie lęgowiska tego gatunku znajdują się na Syberii na wschód od ujścia Jeniseju (mimo iż TACZANOWSKI (1882) wspomina o gnieżdżeniu się biegusa krzywodziobego w Islandii, Laponii, Norwegii, Danii i Holandii!) można przypuszczać, że nastąpiła pomyłka w oznaczeniu znajdujących się w zbiorze okazów. Wymiary i ubarwienie wskazują, że są to najprawdopodobniej jaja *Calidris alpina*, który licznie gnieździ się w Islandii. Możliwym jest także, że pomyłka nastąpiła przy ustalaniu przez WODZICKIEGO nazwy wśród dużej ilości krzyżujących się w tej grupie ptaków synonimów. Uwaga: nazwa „*Tringa subarquata*" jest m. in. synonimem gatunku *Calidris (= Erolia) canutus (= Tringa islandica!)*, jednak jaja tego gatunku, nie podawanego zresztą jako lęgowy z Islandii (!) są znacznie większe.

[12] Wymiary jaj (z Grenlandii: 24,0 × 17,0 mm i 24,7 × 16,5 mm, z Labradoru: 22,1 × 16,0) oraz ich ubarwienie zgadzają się z wymiarami i opisem ubarwienia podanymi przez HARTERTA (1905—1922), co wskazuje na dobre oznaczenie okazów. Mimo iż nie można wykluczyć pomyłki w określeniu miejsca pochodzenia jaj, jednak wobec znanych faktów zalatywania na Grenlandię tego gatunku (SALOMONSEN, 1950) należy przyjąć możliwość gnieżdżenia się go tam w połowie zeszłego stulecia, czego dowodem byłyby otrzymane od MOESCHLERA okazy jaj.

[13] Ubarwienie jaja zgadza się z opisem HARTERTA (1905—1922). Wymiary: 20,5 × 14,9 mm można przyjąć również za odpowiadające, gdyż HARTERT (o. c.) na podstawie kilku okazów określa je: 20—23 × 15—16 mm. Jeśli więc oznaczenie jaja jest dobre, to można sądzić, że zaistniała pomyłka w określeniu miejsca zebrania okazu.

[14] Wymiary jednego okazu (drugi rozbity) oraz biała skorupa zgadzają się z opisem HARTERTA (1905—1922) i wskazują na dobre oznaczenie. Rozsiedlenie geograficzne tego gatunku natomiast absolutnie przeczy możliwości występowania go na Grenlandii, a więc musiała nastąpić pomyłka w określeniu miejsca pochodzenia okazów.

[15] Wymiary jaja i jego ubarwienie mieszczą się w podanych przez HARTERTA (1905—1922), co wskazuje na dobre oznaczenie okazu. Należy więc sądzić, wobec braku jakichkolwiek danych

o występowaniu tego gatunku na Grenlandii (SALOMONSEN, 1950), oraz wobec jego rozsiedlenia geograficznego, że zaszła pomyłka w określeniu miejsca pochodzenia okazu.

[16] Mimo iż WODZICKI wyraźnie pisze o Ludwiku THIENEMANNIE, niewątpliwie chodzi tu o trojga imion Fryderyka Augusta Ludwika THIENEMANNA (1793—1858), który w roku 1821 był na Islandii, skąd pochodzą 3 gatunku jaj, przysłane WODZICKIEMU (por. przypisy 9 i 10).

[17] Wg kopii listu znajdującej się w Archiwum Działu Historii Zoologii Instytutu Zoologicznego PAN w Warszawie, udostępnionej mi dzięki uprzejmości p. mgr. K. KOWALSKIEJ. Oryginał listu, pisanego w języku rosyjskim znajduje się w Archiwum A. N. ZSRR w Moskwie.

PIŚMIENNICTWO

BACMEISTER, W. 1911. Dr Freiherr Richard Koenig von und zu Warthausen. J. f. Ornithologie Berlin. **59** (4): 613—619.

BANNERMAN, D. A. 1958. The Birds of British Isles. London. **7**.

BOCHEŃSKI, Z. 1960. Ptaki Pienin. Acta zool. crac. Kraków. **5** (10): 349—446.

— HARMATA, W. 1962. Ptaki południowego krańca Jury Krakowsko-Wieluńskiej. Acta zool. crac. Kraków. **7** (15): 483—592.

BRZĘK, G. 1959. Złoty wiek ornitologii polskiej. Memorabilia zool. Wrocław—Warszawa. **3**.

DEMENTIEW, G. P. 1951. Chiszcznyje pticy. Sowy. Czajki. (W dziele: Pticy Sowietskogo Sojuza, p. red. G. P. DEMENTIEWA i N. A. GŁADKOWA. Moskwa. **1**: 70—429; **3**: 373—603).

DZIEDUSZYCKI, W. 1880. Muzeum imienia Dzieduszyckich we Lwowie. Ptaki. Lwów.

FERENS, B. 1954. Skałka Filipczańska i jej godna ochrony fauna. Chrońmy przyr. ojcz. Kraków. **10** (2): 25—35.

— 1957 A. Ochrona gatunkowa zwierząt w Polsce. Kraków.

— 1957 B. Ptaki miasta Krakowa, ich ochrona i restytucja. Ochr. Przyr. Kraków. **24**: 279—336.

GENGLER, J. 1916. Ornithologische Beobachtungen aus Österreichisch-Schlesien, Ungarn und Galizien. Verhandl. d. Ornith. Ges. in Bayern. München. **12** (4): 215—237.

GŁADKOW, N. A. 1951. Kuliki. (W dziele: Pticy Sowietskogo Sojuza, p. red.: G. P. DEMENTIEWA i N. A. GŁADKOWA. Moskwa. **3**: 3—372).

HARTERT, E. 1905—1922. Die Vögel der paläarktischen Fauna. Berlin. **1—3**.

HEYDER, R. 1952. Die Vögel des Landes Sachsen. Leipzig.

ISAKOW, J. A., PTUSZENKO, E. S. 1952. Guseobraznyje. (W dziele: Pticy Sowietskogo Sojuza, p. red.: G. P. DEMENTIEWA i N. A. GŁADKOWA. Moskwa. **4**: 245—635).

JABŁOŃSKI, B. 1962. Uwagi o występowaniu dzierzby rudogłowej, *Lanius senator* L. w Polsce. Notatki orn. Warszawa **3** (1): 2—4.

— 1964 Dalsze stanowiska dzierzby rudogłowej, *Lanius senator* L, w Polsce. Notatki orn. Warszawa. **5** (2—4): 31—33.

JANKOWSKI, G. 1963. Materiały do awifauny Polski. (Notatka o występowaniu *Lanius senator* L.). Acta ornith. Warszawa. **7** (9): 265.

JESPERSEN, P. 1946. The Breeding Birds of Denmark. Copenhagen.

KACZMARCZYK, P. 1963. Materiały do awifauny Polski (Notatki o występowaniu *Lanius senator* L. i *Lanius minor* Gm.). Acta ornith. Warszawa. **7** (9): 265—266.

KORSAK, W. 1964. Materiały do awifauny Polski II. (Notatka o występowaniu *Lanius senator* L.). Acta ornith. Warszawa. **8** (7): 299.

KOŻUCHOWSKI, J. 1951. Dzikie kaczki. Warszawa.

KWIATEK, Z. 1963. Materiały do awifauny Polski. (Notatka o występowaniu *Lanius minor* Gm.). Acta ornith. Warszawa. **7** (9): 266.

LAMBERT, A. 1957. A Specific Check List of the Birds of Greece. The Ibis. London. **99** (1): 43—58.

MAUERSBERGER, G. 1960. *Lanius senator* L. (W dziele: Atlas der Verbreitung palaearktischer Vögel, p. red.: E. STRESEMANNA i L. A. PORTENKI. Berlin. Lief. 1).

PINOWSKI, J. 1954. Wpływ obszarów zadrzewionych na awifaunę terenów otwartych i związane z tym zagadnienia adaptacji populacyjnych. Ekol. pol. Warszawa. **2** (4): 379—446.

PETERSON, R., MOUNTFORT, G., HOLLOM, P. A. D. 1954. A Field Guide to the Birds of Britain and Europe. London.

SALOMONSEN, F. 1935—42. Aves. (W dziele: The Zoology of the Faroes. **3**. part II).

— 1950. The Birds of Greenland. Copenhagen.

SOKOŁOWSKI, J. 1958. Ptaki ziem polskich. Warszawa. **1**, **2**.

SPANGENBERG, E. P. 1951. Golenastyje pticy. (W dziele: Pticy Sowietskogo Sojuza, p. red.: G. P. DEMENTIEWA i A. N. GŁADKOWA. Moskwa. **2**: 350—475).

STANUSZEK, S. (in praep.). Słowik rdzawy *Luscinia m. megarhynchos* Br. w Krakowie w latach 1962/63. Zeszyty naukowe UJ. Zoologia.

STRAUTMAN, F. I. 1954. Pticy Sowietskich Karpat. Kijew.

— 1963. Pticy Zapadnych Obłastiej USSR. Lwow. **1**.

SZIJJ, J. 1960. *Lanius minor* Gmelin. (W dziele: Atlas der Verbrettung palaearktischer Vögel, p. red.: E. STRESEMANNA i L. A. PORTENKI. Berlin. Lief. 1).

SZULC-OLECHOWA B. 1964. Nagórnik, *Monticola saxatilis* (L.) w pow. Zawiercie. Notatki orn. Warszawa. **5** (2—4): 18—20.

TACZANOWSKI, W. 1862. Konstantego hr. Tyzenhauza Oologia Ptaków Polskich. Opisy. Warszawa.

— 1882. Ptaki krajowe. Kraków. **1**, **2**.

TIMMERMANN, G. 1938—1949. Die Vögel Islands. Reykjavik.

VOOUS, K. H. 1963. Die Vogelwelt Europas. Atals. Hamburg/Berlin.

VOURIE, Ch. 1959. The Birds of the Palearctic Fauna. Passeriformes. London.

WETMORE, A. 1960. A Classification for the Birds of the World. Smiths, Misc. Collection. Washington. **139** (11).

WITHERBY, H. F. *et. al.* 1939. The Handbook of British Birds. London. **3**.

WOŁOCZANECKI, I. B. 1954. Żaworonkowyje. (W dziele: Pticy Sowietskogo Sojuza, p. red.: G. P. DEMENTIEWA i N. A. GŁADKOWA. Moskwa. **6**: 512—594).

SUMMARY

The oological collection discussed in this paper took origin in the years 1845—1856 and it consists of 2309 eggs belonging to 276 avian forms, mainly species (in two cases sub-species were treated by WODZICKI separately as distinct species, namely, *Corvus corone corone* and *C. c. cornix*, as well as *Anser arvensis arvensis* and *A. a. brachyrhynchos*). The inventory of the collection made on the basis of the labels is presented on pp. 3—27. Doubts concerning the identification or provenience of specimens are discussed in annotations. The data of the list are arranged in the following order: full Latin name in the form binding at present with synonyms used to describe the given specimen on the labels added in square brackets, then after a colon the date, the place of collecting, the name of the collector in round brackets (if the specimen was obtained by exchange, and the names of the collectors who received the other eggs of the clutch), and in the end the number of the now existing specimens.

 39

The lack of any of these data is marked with a question mark. The data about particular clutches are separated with a semicolon.

In the section on the history of the collection the author discusses, among other things, the exchanges of specimens made by Wodzicki with different Polish and foreign collecters such as Taczanowski, Dzieduszycki, Kjarbölling, L. Thienemann, Parreyss, Moeschler, Koenig Warthausen and others. In 1865 Wodzicki presented the whole collection to the Jagiellonian University and this, in turn, passed it over to the Polish Academy of Sciences in Kraków in 1874. There, it has been kept up to the present time and together with the Museum of Natural Sciences it makes up the collections of the Institute of Systematic Zoology, Polish Academy of Sciences.

The final section of the paper deals with the changes in the distribution of birds, as they stand out on the basis of the data obtained from the collection. Three species were taken close to the borders of their present ranges: *Ardea purpurea* (near Brzeżany), *Luscinia luscinia* and *Lanius minor* (both in the Kraków region). Several other European species were collected outside the present ranges. The more interesting of these cases are illustrated on the maps. The places where the eggs of *Stercorarius parasiticus* (a, b), *Nycticorax nycticorax* (c, d) and *Falco cherrug* (e, f) were collected are plotted against the present ranges in Fig. 1. Fig. 2 shows the same for *Charadrius apricarius* (a, b, and c — presumably the border of the range in the middle of the nineteenth century) and *Falco naumanni* (d, e) and Fig. 3 for *Strix uralensis* (a, b) and *Lanius senator* (c, d) (e, f, and g are the places where this species nested in Poland and was observed in the breeding season). The author concludes with a discussion on a few species whose eggs, according to the labels, came from Greece *(Ammomanes deserti)*, Iceland *(Buteo lagopus*, *Bucephala clangula* and *Calidris testacea)* and Greenland *(Falco columbarius*, *Eremophila alpestris*, *Fringilla montifringilla* and *Montifringilla nivalis)*, and therefore from regions where they do not breed nowadays. As regards these species, a mistake was made in the identification of *Calidris testacea*, and the eggs so identified belong most likely to *Calidris alpina*, whereas the egg of *Bucephala clangula* may have been confused with *B. islandica*. The other determinations are good and the eggs conform to the descriptions in the literature. However, it seems that only *Falco columbarius* and *Eremophila alpestris* could nest in Greenland, as given on the labels, in the middle of the last century, in the other cases the data sound too improbable and for this reason I regard them as mistakes.

РЕЗЮМЕ

Рассматриваемая коллекция, возникшая в годы 1845—1856, содержит в настоящее время 2309 яиц, относящихся к 276 формам птиц, главным образом видов (в двух случаях выделены подвиды: *Corvus corone corone* и *C. c. cornix*, а также *Anser arvensis arvensis* и *A. a. brachyrhynchos*, которые рассматривались Водзицким

как отдельные виды). На страницах 3—27 дается обзор состава коллекции на основании ярлыков. Сомнения, касающиеся обозначений или места происхождения экземпляров оговариваются в сносках. Данные приводятся в списке в следующей последовательности: полное латинское название в современном звучении; в квадратных скобках синонимы, которыми данный вид был обозначен на ярлыках; после двоеточия дата, место происхождения; в скобках фамилия собирателя (если данный экземпляр был приобретен путем обмена, а также в некоторых случаях — фамилии других собирателей, которым были отправлены яйца данной кладки), и, наконец, количество имеющихся ныне экземпляров. Отсутствие данных отмечено вопросительными знаками. Данные, касающиеся отдельных кладок, отделяются точкой с запятой.

В главе, посвященной истории коллекции, автор рассматривает, наряду с другими вопросами, обмен, проводимый между Водзицким и разными польскими и зарубежными собирателями, среди которых находились Тачановский, Дзедушицкий, Кьярбеллинг, Л. Тинеманн, Паррейс, Мешлер, Кениг Вартгаузен и другие. В 1865 г. вся коллекция была подарена Водзицким Ягеллонскому Университету, а впоследствии, в 1874 г. передано Музею Академии Знаний в Кракове. Здесь она остается до сих пор, входя, вместе с Музеем Естествознания, в состав собраний Института Систематической Зоологии Польской Академии Наук.

Последняя глава посвящена изменениям в расселении птиц, которые можно проследить на основании данных, доставляемых коллекцией. Вблизи от границы нынешнего расселения были найдены яйца трёх видов: *Ardea purpurea* (вблизи от Бжежан), а также *Luscinia luscinia* и *Lanius minor* (обоих в окрестностях Кракова). Яйца нескольких других европейских видов были найдены вне границ их нынешнего ареала. Более интересные из этих случаев проиллюстрированы на картах. Рисунок 1, изображает на фоне нынешних ареалов точки обнаружения яиц *Stercorarius parasiticus* (a, b), *Nycticorax nycticorax* (c, d) и *Falco cherrug* (e, f). Рисунок 2. — точки обнаружения яиц *Charadrius apricarius* (a, b, причем c — вероятная граница распространения в середине XIX в.) и *Falco naumanni* (d, e). Рисунок 3. изображает точки обнаружения яиц *Strix uralensis* (a, b) и *Lanius senator* (c, d, причем e, f, g — установленные точки гнездования этого вида и наблюдений над птицами в период гнездования в Польше).

В заключение автор рассматривает несколько видов, яйца которых, согласно ярлыкам, происходят из Греции (*Ammomanes deserti*), Исландии (*Buteo lagopus*, *Bucephala clangula* и *Calidris testacea*) и Гренландии (*Falco columbarius*, *Eremophila alpestris*, *Fringilla montifringilla* и *Montifringilla nivalis*), т. е. территорий, где они в настоящее время не гнездуются. Среди этих видов в случае *Calidris testacea* обозначение ошибочно и яйца принадлежат, по всей вероятности, *Calidris alpina*, а яйца *Bucephala clangula*, возможно, спутаны с *B. islandica*. Остальные обозначения правильны и яйца соответствуют описаниям, приводимым в различных работах. И все же кажется, что лишь *Falco columbarius* *Eremophila alpestris* могли, согласно ярлыкам, гнездоваться в середине минувшего столетия на Гренландии, данные же, касающиеся остальных птиц, основаны на ошибках, настолько они невероятны.

TABLICE

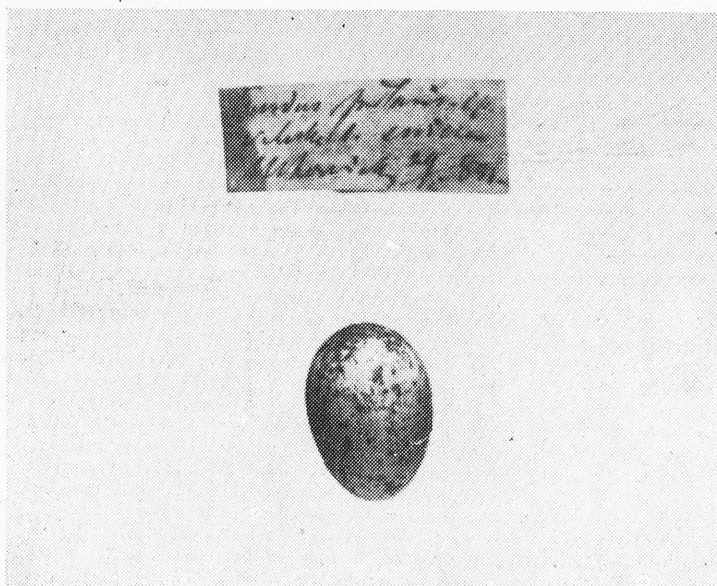
Tablica I

Fot. 1. Jaja dzierzby rudogłowej *Lanius senator* wraz z oryginalną etykietką, pisaną przez Wodzickiego. Na drugim jaju od lewej widać wyraźnie napisany tuszem symbol „4 r“, widoczny również na etykietce. Jajo pierwsze od prawej nieco rozbite

Fot. 2. Jajo kwiczoła *Turdus pilaris* wraz z oryginalną etykietką, pisaną przez Wł. Taczanowskiego (nieco zmniejszone)

Fot. 1

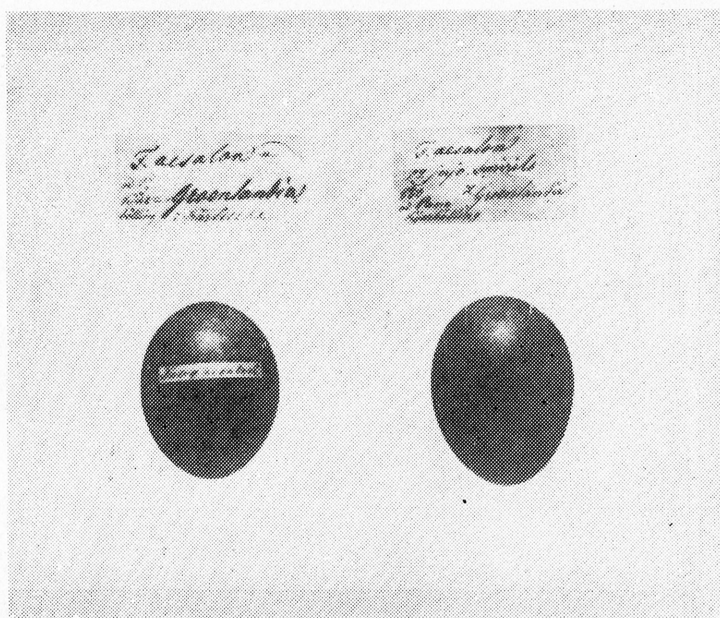
Fot. 2

Z. Bocheński
Fot. autor

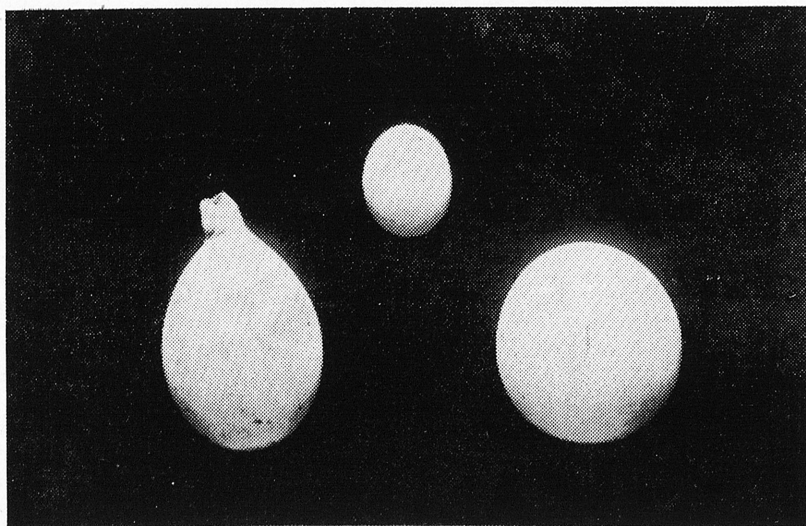
Tablica II

Fot. 3. Jaja drzemlika *Falco columbarius* wraz z etykietkami, pisanymi przez Wodzickiego. Jaja te, zebrane na Grenlandii przysłał Wodzickiemu Kjarbölling (ok. 2× zmniejszone)

Fot. 4. Trzy najbardziej różniące się między sobą jaja kury domowej *Gallus gallus*, znajdujące się w zbiorze (ok. 2× zmniejszone)

Fot. 3

Fot. 4

Z. Bocheński
Fot. autor

Tablica III

Fot. 5. Pierwsza strona spisu jaj zbioru K. Wodzickiego, sporządzonego z okazji przekazania zbioru przez Uniwersytet Jagielloński Akademii Umiejętności w Krakowie, w roku 1874

Spis jaj

zbioru Kazimierza hr. Wodzickiego.

	Nazwa gatunku		
1.	Turdus torquatus	16	
2.	" merula	34	3
3.	" musicus	15	2
4.	" iliacus	1	
5.	" pilaris	13	
6.	" viscivorus	5	
7.	" saxatilis	13	1
8.	Cinclus aquaticus	17	2
9.	Sylvia philomela	14	1
10.	" luscinia	4	
11.	" rubecula	35	1
12.	" suecica	34	
13.	" tithys	25	1
14.	" phoenicura	28	
15.	Saxicola oenanthe	21	1
16.	" rubetra	16	1
17.	" rubicola	10	
18.	Accentor alpinus	1	
19.	" modularis	10	1
20.	Sylvia nisoria	20	
21.	" curruca	15	
22.	" hortensis	15	
	Do przeniesienia	367	14

	Nazwa gatunku		
	Z przeniesienia	367	14
23.	Sylvia cinerea	35	4
24.	" atricapilla	13	
25.	" orphaea	2	
26.	" turdoides	17	
27.	" arundinacea	66	1
28.	" locustella	3	
29.	" fluviatilis	2	
30.	" luscinioides	17	
31.	" cariceti	2	
32.	" phragmitis	22	1
33.	" sibilatrix	38	
34.	" hypolais	28	
35.	" trochilus	17	1
36.	" rufa	16	1
37.	Troglodytes parvulus	16	5
38.	Anthus arboreus	68	2
39.	" ~~rupestris~~	1	
40.	" pratensis	16	[illegible]
41.	" campestris	11	1
42.	" aquaticus	8	
43.	Motacilla alba	27	[illegible]
	Do przeniesienia	794	28

Fot. 5

Z. Bocheński
Fot. autor

Redaktor zeszytu: Prof. dr K. Kowalski

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — ODDZIAŁ W KRAKOWIE — 1965

Nakład 800+100 egz. — Ark. wyd. 3,5 — Ark. druk. $2^{10}/_{16}$ + 3 wkładki — Papier ilustr. kl. III 80 g 70×100
Zam. 575/65 Cena zł 14,—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE